

ΕΛΛΗΝΙΚΟΕ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΕ ΣΤΑΘΙΟΝ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Γ' - ΤΕΥΧΟΣ Δ'

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1880

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΝΑΡΤΗΘΕΝΤΟΣ (ΠΛΑΤ. ΠΕΡΙΟΔ.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΚΑΛΑΒΡΑΚΗ

1880

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟΥ Α' ΤΕΥΧΟΥΣ.

Εισαγωγή εἰς τὸ Γ' ἔτος τοῦ «Πλάτωνος.»

Τὸ ἐν Βρυξέλλαις ἐκπαιδευτικὸν συνέδριον (συνέχ. καὶ τέλος) ὑπὸ Ν. Κασίτη.

Παιδαγωγικὴ περὶ τὸ σῶμα κατὰ τὸν Braun ὑπὸ Μ. Γκιόλμα.

Ἐπιθεώρησις τῶν δημοτικῶν σχολείων τοῦ 1880.

Δημοτικὴ Ἐπιθεώρησις.

α') ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς Ι. Π. Σταματέλου.

β') ἀπόσπασμα ἐκ τῶν δημοτικῶν συλλέκτων Ι. Γ. Θεοδώρου.

Ἐργασίαι Ἑλληνικοῦ Διδακταλικοῦ Συλλόγου.

Ἐργασίαι Διδακταλικοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου.

ΠΛΑΤΩΝ

ἜΤΟΣ Γ'.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1880

ΤΕΥΧΟΣ Α'.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τῆς γενικῆς τῶν ἐταίρων συνελεύσεως τῆς 21 Αὐγούστου ε.ε. τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀνέθετο τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ κατὰ τὴν συνέλευσιν ἐκείνην ἀναγνωσθέντος σχεδίου καταστατικοῦ, καθ' ὃ θέλει ἐκδίδοσθαι τοῦ λοιποῦ ὁ «Πλάτων», εἰς ἐπιτροπείαν συγκροτηθεῖσαν ὑπὸ τῶν κυρίων Ἄριστ. Σπαθάρη, προέδρου, Ἄθην. Παπαγεωργίου, Θεοδ. Παπαδημητρακοπούλου καὶ Ἄριστ. Χαροκόπου. Αὕτη δὲ καταρτίσασα νέον σχέδιον καταστατικοῦ, ὑποβληθὲν ἤδη πρὸς κύρωσιν εἰς τὴν τοῦ Συλλόγου συνέλευσιν, διετύπωσεν ἐν εἰδει προγράμματος τοὺς ἔργους, ὑφ' οἷς ἔκρινε καλὸν νὰ ἐκδίδωται ὁ «Πλάτων.» Τούτους ἔργους τούτους δημοσιεύομεν ἕως εἰσαγωγὴν πρὸς γνῶσιν τῶν ἐταίρων.

Ὁ «Πλάτων» σκοπὸν ἔχει τὴν προαγωγὴν τῆς τε ἐθνικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς ἰδίᾳ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ βίου καθόλου. Τὴν πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιδιώκει διὰ δημοσιεύσεως ἐν αὐτῷ πραγματειῶν ἐνθεν μὲν παιδαγωγικῶν, ἐνθεν δὲ φιλολογικῶν.

Α'. Περιεχόμενον τοῦ «Πλάτωνος.»

1) Παιδαγωγικόν.

Ὁ «Πλάτων» ὡς σύγγραμμα παιδαγωγικὸν ὀφείλει:

α') Νὰ ἐξακριβώσῃ καθόλου τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ δυνατὸν καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, τὴν ἀξίαν αὐτῆς καὶ

δύναμιν, τὰ μέσα καὶ τὴν μέθοδον, δι' ὧν αὕτη πραγματοποιῆται, πρὸς δὲ καὶ τὴν ὑπερτάτην ἀρχήν, ἐφ' ἧς ἡ ἀγωγή ἐρείδεται.

β') Νὰ ἐξετάσῃ τὴν κατ' οἶκον ἀγωγήν, πραγματευόμενος ἐνθεν μὲν περὶ τῆς σωματικῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς, ἥτοι περὶ τῆς τροφῆς αὐτῶν καὶ ἀναπνοῆς, περὶ καθαριότητος καὶ περιβολῆς, περὶ κινήσεως καὶ ἀναπαύσεως, περὶ ὕπνου, περὶ παιγνίων καὶ ἀθουρμάτων, περὶ ἀναπτύξεως τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, περὶ ποινῶν καὶ ἀμοιβῶν, περὶ παιδικῶν νοσημάτων καὶ τῆς θερμότητος αὐτῶν· ἐνθεν δὲ περὶ τῆς πνευματικῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς, ἥτοι περὶ ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ, περὶ ἐξεγέρσεως τῆς φαντασίας, περὶ ἐνισχύσεως τῆς μνήμης, περὶ ἐξεγέρσεως τοῦ ὀρησκειτικῶν συναισθήματος, περὶ καλλιέργειας τοῦ συναισθήματος τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, περὶ ἐνισχύσεως τῆς βουλήσεως, περὶ ρυθμίσεως τοῦ χαρακτήρος, περὶ ἐξεγέρσεως τῶν εὐγενεστέρων ὀρέξεων καὶ ρυθμίσεως τῶν διαφόρων σωματικῶν ὀργάνων. Ἐνταῦθα ἀνήκει ὁ προσδιορισμὸς τῆς σχέσεως μεταξὺ γονέων καὶ τέκνων καὶ ἡ κατάδειξις τῶν πρὸς ἀλλήλους καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων· ἔτι δὲ ἡ διαρρύθμισις τῶν σχέσεων τῶν τε γονέων καὶ τῶν παιδῶν πρὸς τοὺς θεράποντας καὶ τὰς θεραπευτικὰς, οἵτινες μεγίστην δύναμιν παιδαγωγικὴν ἀσκοῦσιν ἐπὶ τοῖς παιδῶν.

γ') Νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐν τῷ σχολείῳ ἀγωγήν τῶν παιδῶν, πραγματευόμενος περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ σχολείου, περὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν οἶκον, τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν πολιτείαν, περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν σχολείων, περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου σκοποῦ ἐκάστου αὐτῶν, περὶ τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς αὐτῶν ρυθμίσεως, περὶ τῶν διαφόρων μαθημάτων, περὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ αὐτῶν σκοποῦ, περὶ τῆς ἰδιαιτέρας μεθόδου τῆς ἐκάστου τούτων διδασκαλίας, περὶ βιβλίων, περὶ ἐξετάσεων, περὶ βαθμολογίας, περὶ ποινῶν καὶ βραβεύσεων, περὶ διακοπῶν, περὶ τῶν καθηκόντων τῶν διδασκάλων, περὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητάς, περὶ τῆς συνεννοήσεως αὐτῶν μετὰ τῶν γονέων, περὶ ἀνεξαρτησίας τῶν διδασκάλων, περὶ τοῦ διορισμοῦ καὶ τῆς παύσεως αὐτῶν, περὶ διδασκαλικῶν ταμείων, περὶ τῆς ἰερότητος τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν διδασκάλων καὶ τῶν ὁμοίων.

δ') Νὰ ἐξετάσῃ τὴν προσοχὴν τῶν τε πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν τῶν παιδῶν ἀγωγήν, προσδιορίζων τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον τῆς πολιτείας καὶ ἐκκλησίας πρὸς ἐπίβλεψιν καὶ ἐπιτήρησιν τῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς οἰκιακῆς τε καὶ σχολικῆς, ὑποδεικνύων εἰς τοὺς ἀρμοδίους ἀρχοντας τὸν κατάλληλον τρόπον τῆς τῶν νέων

μορφώσεως, διακρίνον αὐτοὺς ἐν τῇ διοργανώσει τῶν σχολείων, τῇ εἰσαγωγῇ διδασκάλων μαθημάτων καὶ μεθόδων, τῇ συστάσει ἀναγνωστέων βιβλίων καὶ τῷ διορισμῷ τῶν ἀναγκαίων διδασκάλων. Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ ἐπαγρύπνησις κατὰ πάσας συγχύσεις τῆς πολιτικῆς μετὰ τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ἡ καταπολέμησις πάσης ἐσφαλμένης δόξης περὶ τῆς σχέσεως ἀμφοτέρων τούτων πρὸς ἀλλήλους ὡς καὶ πάσης θεοκρατικῆς τάσεως ἐν τῇ τῶν παιδῶν ἀγωγῇ.

ε) Νὰ ἐκθέτῃ σαφῶς τὰς παιδαγωγικὰς ἐνεργείας διαφόρων μητέρων, πατέρων, διδασκάλων, καὶ παιδαγωγῶν· τὰς παιδαγωγικὰς θεωρίας καὶ διατάξεις διαφόρων φιλοσόφων καὶ νομοθετῶν· τὰς παιδαγωγικὰς συζητήσεις διαφόρων καινοβουλίων καὶ συλλόγων, τοὺς περὶ ἐκπαιδεύσεως νόμους, διατάγματα καὶ ἐγκυκλίους τοῦτε ἡμετέρου ἔθνους καὶ ἄλλων. Πρὸς δὲ νὰ παρέχῃ εἰδήσεις περὶ τῶν διαφόρων σχολείων ἡμεδαπῶν τε καὶ ἀλλοδαπῶν.

2) Φιλολογικόν.

Ὁ «Πλάτων», ὡς σύγγραμμα φιλολογικόν, ἐν συναφείᾳ εὐρισκόμενον μετὰ τοῦ παιδαγωγικοῦ, ὀφείλει· α') Ν' ἀσχολῆται περὶ τὴν ἀκριβῆ παραστάσιν τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν ἔθνων καὶ ἰδίως τοῦ ἑλληνικοῦ, τοῦ ἔθνους τῶν ἡμετέρων προγόνων. β') Νὰ καταδεικνύῃ διὰ τρόπου ἐπαγωγικοῦ τὸν πολιτισμὸν τῶν ἀρχαίων ἔθνων καὶ ἰδίως τοῦ ἑλληνικοῦ. γ') Νὰ καταδεικνύῃ τὴν μεγάλην δύναμιν, ἣν ἔχει ὁ ἑλληνισμὸς καὶ τὴν ἐξανθρωπιστικὴν αὐτοῦ πνεῦμα, δι' οὗ ἐπέδρασεν καὶ ἐξηυγένισε τὰ εὐδαιμονοῦντα νῦν ἔθνη τῆς τε Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. δ') Νὰ ἐξιστορῇ τὸν παιδαγωγικὸν τρόπον καὶ τὰ παιδαγωγικὰ μέσα, ἅπερ μεταχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι καὶ μάλιστα οἱ πρόγονοι ἡμῶν πρὸς μόρφωσιν τῆς νεολαίας αὐτῶν. ε') Νὰ καταδεικνύῃ τὰς παιδαγωγικὰς θεωρίας, τὰς ἀπαντώσας ἐν τοῖς διαφόροις τῶν ἀρχαίων συγγραμμάσι καὶ ἰδίως τοῖς ἑλληνικοῖς. ς') Νὰ καταδεικνύῃ τὴν βηθμιακὴν ἀνάπτυξιν καὶ πτώσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἡμετέρων. ζ') Νὰ ὑποδεικνύῃ τὸν τρόπον τῆς καθάρσεως καὶ διορθώσεως τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας. η') Νὰ συνάγῃ τοὺς ἐκ τοῦ ἑθνικοῦ κατὰ κλυσμοῦ περιωθέντας γλωσσικούς θεσμούς, μύθους, παροιμίας, ἄσματα, ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ τὰ παρόμοια. καὶ θ') Νὰ διαλαμβάνῃ περὶ παντός, συντελοῦντος εἰς τὴν προαγωγήν τῆς ἑθνικῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ ἑθνικοῦ ἡμῶν βίου, καὶ ἀναφερομένου εἰς τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ γλῶσσαν.

σημειωτέον ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν πραγματεῖται, συνάδουσαι πρὸς τε τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ, δὲν ἀποκλείονται ἐν τῷ «Πλάτωνι.»

Β'. Χαρακτήρ τοῦ «Πλάτωνος.»

Ὁ χαρακτήρ τοῦ «Πλάτωνος» πρέπει νὰ ᾖ οὐ μόνον ἐπιστημονικός, ἀλλὰ καὶ πρακτικός, ἥτοι ὁ «Πλάτων» ὀφείλει ἐνθεν μὲν νὰ φωτίζει διὰ τῆς θεωρίας τὰς παιδαγωγικὰς ἐνεργείας, ἐνθεν δὲ νὰ καταδεικνύῃ διὰ πρακτικῶν παραδειγμάτων καὶ ὁδηγιῶν τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἀφηρημένων θεωριῶν. Ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ ᾖ σαφὴς καὶ καθαρὰ, καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν διαφόρων ἀναγνωστῶν, οἵτινες ἐκάστοτε λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν.

Γ'. Πνεῦμα τοῦ «Πλάτωνος.»

Ὁ «Πλάτων» πρέπει νὰ ἐμφορῆται τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας, τῆς μόνης τοῦ νοῦ τροφῆς· τούτου ἕνεκα ὀφείλει μετὰ παρρησίας νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, ἀντιτασσόμενος κατὰ πάσης προλήψεως καὶ δεισιδαιμονίας, ἐπιπροσβούσης ἐν τῇ τῶν παιδῶν ἀγωγῇ, καὶ κατὰ παντὸς ξενισμοῦ, ἐπιζητοῦντος νὰ ἐκφυλίσῃ τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν βίον.

ΤΟ ΕΝ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.¹

Ἡ ἡμερησίᾳ διάταξις τῆς τρίτης συνεδριάσεως τοῦ συνεδρίου περιεστράφη περὶ τὴν συζήτησιν τῶν ἐπομένων θεμάτων:

«Ἐὰν ἀνώτατα σχολεῖα πρέπει νὰ περιορισθῶσι μόνον εἰς τὴν κτήσιν προσδόντων χρησίων πρὸς τι ἐπάγγελμα;

«Αἱ πανεπιστημιακαὶ σπουδαὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσι ὡς ὠρισμέναι νὰ διαχῶσιν εἰς τὰς ἀνωτάτας κοινωνικὰς τάξεις τοὺς οὐσιώδεις δρισμοὺς πικτῶν τῶν ἐπιστημῶν καὶ νὰ συντελέσωσιν οὕτως εἰς τὴν καθολικὴν ἀνατροφὴν τοῦ ἔθνους;

¹ Ἴδὲ συνέχ. ἐν σελ. 489 Β'. τόμ.

ΤΟ ΕΝ ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ. 5

«Εἶνε ὠφέλιμος, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς προόδου τῶν ἐπιστημῶν, ἡ ὀργάνωσις τῶν ἀνωτέρων σπουδῶν ἐκτὸς τοῦ προγράμματος τῶν σημερινῶν σπουδῶν, τῶν ἐν ταῖς πανεπιστημίαις; Πῶς θὰ ᾖτο κατέλληλος ἡ ὀργάνωσις αὐτῶν;»

Μεταξὺ ἄλλων ὁ κ. Crocq, καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ ἐλευθέρῳ τῶν Βρυξελλῶν πανεπιστημίῳ, ἔλαθε τὸν λόγον ἐν ἀναπτύξῃ τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου σκέψεις του. «Ἡ ἀνωτάτη, λέγει, ἐκπαίδευσις, διπλοῦν ἐπιδιώκει σκοπόν, τὸ μὲν ἀπευθυνομένη εἰς τοὺς νέους ἐκείνους, τοὺς προωρισμένους διὰ τὴν σπουδὴν τοῦ δικαίου, τῆς ἰατρικῆς, τῆς φιλολογίας ἢ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τὸ δὲ εἰς τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, τοὺς μνηθέντας ἤδη τὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιστημῶν, ἃς καλλιέργουσι, καὶ εἰς αὐτοὺς νὰ ἐμβυθύνωσιν. Ἐὰν δύο ταῦτα ἀντικείμενα εἶνε λίαν διάφορα, αὕτη δὲ ἡ διαφορὰ δεῖν νὰ ὀρίξῃ τὴν σύστασιν δύο ἀνωτάτων διδασκαλιῶν διαφόρων· εἶνε συμμειγμέναι αὗται ἐν τοῖς πανεπιστημίαις τῆς Γερμανίας. Ἀλλὰ τί προῆλθεν ἐκ τούτου; Ἐνεκα τῶν ἀπαιτήσεων τῆς καθαρῆς ἐπιστήμης, πολλαπλασιάζουσι τὰς πανεπιστημιακὰς ἑδρας, δημιουργουμένων τριῶν ἢ τεσσάρων μόνον διὰ τὴν φυσιολογίαν, οὕτως ἵστε οἱ μαθηταὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ ἐπαρκέτωσιν εἰς τοσοῦτον εὐρὺ πρόγραμμα. Ὅχι, τὸ Πανεπιστήμιον δὲν εἶνε σχολεῖον ἀμ. καὶ ἀκαδημία. Τὸ μὲν σχολεῖον ἀπευθύνεται εἰς νέους μὴ μνηθέντας εἰσέτι τὰ τῆς ἐπιστήμης, παρ' οὗ ζητοῦσι πλήρη ἐκθεσιν· τούναντίον δὲ, ἡ Ἀκαδημία ἐγένετο χάριν ἐκείνων, οἵτινες γινώσκοντες ἤδη τὸ σύνολον τῆς ἐπιστήμης, ἀφοσιοῦνται εἰς ἕνα τῶν κλάδων αὐτῆς, εἰδικῶς ἐρεῦνας ἐπιδιώκοντες.

«Μεταξὺ τῶν δύο τούτων τάσεων, τῆς γενικῆς καὶ τῆς εἰδικῆς, οὐδεμία εἶνε δυνατὴ συνδιαλλαγὴ. Δοκιμάζουσα ἤδη τοῦτο ἡ Γερμανία, στέφεται πρὸς τὴν χρησιμοθηρίαν (utilitarisme), δύνανται τις δὲ νὰ προῖδῃ ἐπιστημονικὴν ἐν αὐτῇ πτώσιν, διότι ἡ καλλιέργεια τῶν χρησίων πρὸς τι ἐπάγγελμα προσόντων βλίπτει ἐπὶ μάλλον τὰς ἐρεῦνας τῆς καθαρῆς ἐπιστήμης. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ζητηθῶσιν ἐνταῦθα τὰ παραδείγματα· πρέπει νὰ μεταβῶμεν εἰς Γαλλίαν, ἐνθα εὐρίσκωμεν τὸ College de France καὶ τὸ πρακτικὸν καθίδρυμα τῶν ἀνωτάτων σπουδῶν, τῶν ἐξ ὀλοκλήρου ἀριερωμένων εἰς τὴν καθαρὰν ἐπιστήμην, οὐδὲν παρέχοντα δίπλωμα, ἀδιαφόρους δὲ μόνον μαθητὰς ἀποδεχόμενα. Τοῦτο δὲ τὸ παράδειγμα πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ Βελγικὴ, δημιουργοῦσα κεντρικόν τι τῶν ἀνωτάτων σπουδῶν καθίδρυμα, ὑποβιβασμένη εἰς τὰς ἀναγκαίας πρὸς τοῦτο ὑσίας.»

Ἀκολουθῶς, ὁ κ. Tempels, πρόεδρος τοῦ προτύπου τῶν Βρυξελλῶν σχολείου, ἐκφράζει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ νομομαθὴς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκτιμήσῃ ὑγιῶς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος του, ἂν τὸ πνεῦμα του δὲν ἐμορφώθῃ φιλοσοφικῶς. Λοιπὸν, ἄνευ ἐμβριθοῦς γνώσεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν δὲν ὑπάρχει φιλοσοφικὸν πνεῦμα. Ἄφ' ἐτέρου ὁ ἱατρὸς, ὁ παραμελῶν τὴν μελέτην τῶν ἠθικῶν ἐπιστημῶν, διατρέχει τὸν κίνδυνον ἐλλείψεως ἐπιστημονικῆς ἰσορροπίας· σκοπὸς τῆς ἀνωτάτης διδασκαλίας δὲν εἶνε μόνον ἡ κατασκευὴ δικηγόρων ἢ ἱατρῶν· πρὸ παντὸς ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ ἔχωσιν ὀρθὴν κρίσιν. Συμφέρουσα εἶνε λοιπὸν ἡ προπαρασκευῆ τῶν μαθητῶν πρὸς τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν δι' ἐντελοῦς μέσης ἐκπαίδευσως, οὐδέποτε δὲ πρέπει ν' ἀποχωρισθῇ ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος διδασκαλία τῆς ἐπιστημονικῆς ἐν ταῖς ἀνωτάταις σπουδαῖς.

Ἐκτὸς τῆς ἀναπτύξεως τῶν χρησίμων πρὸς τι ἐπάγγελμα προσόντων, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ ρήτωρ, πρέπει νὰ σκεφθῇ ἡ πολιτεία καὶ περὶ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς τῆς κοινωνίας, διότι μόνη αὕτη δύναται τοῦ λαοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν μονιμότητα τῆς πολιτείας. Ἄλλοτε ἡ ἱστορικὴ ἐνὸς ἔθνους πορεία ἐξηρτᾶτο ἐξ ἐνὸς ἢ δύο ἀτόμων, ἅτινα ἐσκέπτοντο καὶ ἀπεφάσιζον περὶ τῆς τύχης του· ἀλλὰ σήμερον, ὅποτε ἅπασαι αἱ κυβερνήσεις εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀντιπροσωπικαί, ἡ πολιτικὴ ἰσχὺς ἐδρεύει παρὰ τῷ λαῷ· διὰ τῶν ἐκλογῶν ἐπιβάλλονται οἱ νόμοι εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀνδρας, ἡ δὲ τύχη ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὀρθοφροσύνης καὶ τῆς ἐνεργητικότητος τοῦ πλήθους. Ἡ εὐδαιμονία ἐνὸς τόπου δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ μόνον εἰς τοὺς ἀγαθοὺς αὐτοῦ θεσμοὺς, ἀλλ' ἐξαρτᾶται κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς φιλεργίας τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐν τούτοις, ἅπασαι αἱ πολιτεῖαι εἶνε ἠναγκασμέναι νὰ νομοθετῶσι κατὰ τῶν ἐκλογικῶν καλπονοθεύσεων, αἵτινες προέρχονται διὰ τοῦ ἐκφοβισμοῦ καὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν ἐκλογέων. Τίς δὲ ὁ λόγος τῆς ἀδυναμίας ταύτης, εἴμῃ ἡ ἔλλειψις πολιτικῆς τῶν ἐκλογέων ἀνατροφῆς; Βεβαίως πρῶτῳτάτη παρίσταται ἔτι ἡ σκέψις πολιτικῆς ἀνατροφῆς ἐν τοῖς δημοτικαῖς σχολαῖς. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ νέων ἀνδρῶν, εἴκοσι καὶ εἴκοσι πέντε ἐτῶν ἀγόντων ἡλικίαν, οἵτινες εἶνε οἱ ἐπιλεκτοὶ τοῦ ἔθνους, καὶ οἵτινες θέλουσι μορφώσῃ βραδύτερον τὴν κρίσιν τῶν συμπολιτῶν τῶν, εἰς τὰ ὅμματα τῶν ὁποίων. Θέλουσιν ἔχει τὸ γόητρον τῶν πρώτων ὑπουργημάτων τοῦ τόπου, οὐδεμίαν ἀπαιτεῖται πολιτικὴ ἀνατροφή! Ἄν δύναιτο νὰ παραμεληθῇ ἐπὶ μακρότερον χρόνον τοσοῦτον σπουδαῖος τῆς κοινωνικῆς κινήσεως παράγων, ζητῶ δὲ νὰ δημιουργηθῶσιν ἐν ἅπασαι

ταῖς ἀνωτάταις σχολαῖς ἔδρα: πολιτικῆς ἐπιστήμης καὶ πολιτικῆς οἰκονομίας.

Ἡ ἐνεστῶσα κατάσταση ὑποβάλλει ἕτερον ἐπίσης μέτρον ὑπάρχει ἀνάγκη δημιουργίας ἐδρῶν τῆς ἱστορίας τῶν θρησκειῶν. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος πρέπει νὰ μελετηθῇ ὅπως καὶ ἡ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν ἐξέλιξις. Πρέπει νὰ τελεῖται τοῦτο ἐπιστημονικῶς ἐν τῇ ἠνωτάτῃ διδασκαλίᾳ· ἐνὸς δὲ ἡ πολιτεία δὲν ἀποφασίσῃ τοῦτο, θὰ στερηθῇ ἐδραίων βάσεων. Ἀφοῦ οἱ πολέμοι αὐτῆς οὐδὲν παραμελοῦσι προσηλυτισμοῦ μέτρον, δὲν πρέπει αὐτῇ ν' ἀδιαφορῇ, μὴ συντελοῦσα εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς ἀληθείας. Πρέπει νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ σπουδὴ πασῶν τῶν διδασκαλιῶν καὶ νὰ παρεβληθῇ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, τούτου δ' ἐνεκα παρίσταται ἐν τῇ παρούσῃ στιγμῇ ἀνάγκη πολιτικῆς ἀνατροφῆς.

Εἶτα ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἠθικὴν ἐνέργειαν, ἣς δέον νὰ ἐξασκηθῇ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν μαθητῶν. Εἶνε κινδυνώδες νὰ ἐγκαταλείπωνται τελείως εἰς ἑαυτοὺς μετὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν τῶν· δύναται δὲ νὰ δημιουργηθῇ ἠθοποιὸς περὶ αὐτοὺς ἀτμόσφαιρα διὰ φιλολογικῶν συναθροίσεων, ὀρχητικῶν καὶ γυμναστικῶν ἐξασκήσεων. Οὕτω δὲ ἤθελον ἐμπνευσθῇ αὐτοῖς οὐ μόνον ἠθικαὶ θεωρίαι ἀλλ' ἔτι καὶ ἠθικαὶ ἔξεις. Πρὸς τοῦτο δὲ ζητεῖ ὁ ρήτωρ: Ἴον μέριμναν τῆς νομοθεσίας, ἔνθα αἱ μαθηταὶ τῆς μέσης ἐκπαίδευσως καλῶς προπαρασκευάζωνται πρὸς τὴν ἀνωτέραν. Ἴον τὴν πολιτικὴν ἀνατροφὴν τοῦ ἔθνους. Ἴον ἡ πολιτεία δέον νὰ γινώσκῃ, ὅτι ἡ ἀνατροφή αὕτη ἤθελεν εἶναι ἀτελής, ἄνευ τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν θρησκειῶν μελέτης. Ἴον τὴν ἐπασχόλησιν αὐτῆς πρὸς μὲν μορφωσιν ἠθῶν παρὰ τοῖς σπουδασταῖς, ὅ,περ ἔσται πράγματι ἡ μὲν μόρφωσις ἔθνικοῦ ἔθνους.

Ὁ κ. Beaussire, ἀντιπρόσωπος ἐν τῷ γαλλικῷ κοινοβουλίῳ, πραγματεύομενος τὸ ἄνω τεθὲν ζήτημα, παρατηρεῖ ὅτι οἱ πλείστοι καὶ οἱ σπουδαιότατοι τῶν Γάλλων σοφῶν ἐξῆλθον οὐχὶ ἐκ καθαρῶς ἐπιστημονικῶν καὶ θρησκευτικῶν, ἀλλὰ τούναντίον ἐκ δύο σχολείων, καθαρῶς προπαρασκευαστικῶν πρὸς τι ἐπάγγελμα, τῆς Ecole normale καὶ τῆς Ecole polytechnique. Πράγματι, οὐδεὶς ἐν ἀρχῇ τοῦ σταδίου του θέλει νὰ καταστῇ σοφός, εἰς δὲ νέος ἀνὴρ θὰ ἐπεθύμῃ, ὅπως οἱ γονεῖς αὐτοῦ δώσωσι πρακτικωτέραν διέθυσιν εἰς τὸ πνεῦμα του. Οἱ νέοι ἄνδρες στρέφονται ἰδίως πρὸς τὰ προπαρασκευαστικὰ τοῦ ἐπαγγέλματος σχολεῖα, ἐνταῦθα δὲ ἀποφασίζονται αἱ μεγάλαι ἐπιστημονικαὶ κλήσεις. Ἀντιλέγουσιν ὅτι πρὸς παραγωγὴν καθαρῶς ἐπιστήμης ἐν τοῖς πανεπιστημίοις, δέον νὰ πολ-

λαπλασιασθῶσιν ἐν αὐτοῖς ὑπερμέτρως αἱ ἔδραι· ἀλλ' ὁ μαθητὴς δὲν εἶνε ὑπόχρεως ν' ἀκολουθήσῃ ἅπαντα τὰ ἐν αὐταῖς διδασκόμενα μαθήματα. Δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ὑποχρεωτικά μαθήματα διὰ τοὺς ἐπιδοθησόμενους εἰς τι ἐπάγγελμα, καὶ καθαρῶς ἐπιστημονικά, κατ' ἀρέσκειαν τοῦ σπουδαστοῦ. Ἐπὶ τέλους, καταλήγων τὸν λόγον, παρατηρεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑποχρεῶνται οἱ νέοι σπουδασταί, ἐν ἡλικίᾳ δέκα ὀκτῶ ἐτῶν, νὰ κηρύξωσιν ἂν ἐπιθυμοῦσι νὰ καταστῶσι σοφοὶ ἢ πρακτικοὶ ἐπιστήμονες.

Οὕτως ἐλήξεν ἡ τρίτη συνεδρίασις τοῦ συνεδρίου.

Ἐν τῇ τετάρτῃ, πληθούσῃ συνεδριάσει ἔμελλε νὰ συζητηθῇ τὸ ἀκόλουθον θέμα :

« Τίς θὰ ἦτο ἡ κορίττων ὀργάνωσις τῶν ἀκαδημειῶν ἢ τῶν σχολείων τῆς ἰχνογραφίας, ὅπως ἡ τέχνη, ἐν τῷ συμφέροντι τῶν πολλῶν, δύναται νὰ τελῇ τὴν ἐκπαιδευτικὴν αὐτῆς ἀποστολήν; Ἐρευνα τοῦ ζητήματος ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἰχνογραφίας ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως, τοῖς τεχνολογικοῖς καὶ βιομηχανικοῖς παντὸς βαθμοῦ δι' ἀμφότερα τὰ φύλα.»

Ἡ συνεδρίασις ὑπῆρξε λίαν ἡρεμῶς, τῶν διαφόρων ρητόρων μὴ θιξάντων τὸ θέμα αὐστηρῶς, κατὰ συνέπειαν εἰς οὐδὲν κατελθόντων πρακτικῶν συμπέρασμα.

Ὁ κ. Desmoulins, καθηγητὴς τῆς ἰχνογραφίας ἐν Παρισίοις, ἐζήτησεν ὅπως ἡ διδασκαλία τῆς ἰχνογραφίας ἐν τοῖς σχολείοις μὴ καταστῇ εἰδική, χάριν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἐπαγγέλματος. Πρέπει νὰ ἐπικρατῇ αἰετοτε τὸ ἀξίωμα ἐκεῖνο τοῦ Λεονάρδου da Vinci : ὁ μαθητὴς δέον νὰ λαμβάνῃ λεύκωμά τι, νὰ σχεδιογραφῇ δ' ἐπ' αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι βλέπει, ἵνα καταστῇ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ δευτέρα τις φύσις, ἐν ἣ πάντες οἱ τύποι θέλουσιν ἐγκλεισθῆ τῆς πραγματικῆς φύσεως. Ἐζήτησεν ἐπίσης τὴν κατάρτησιν τοῦ φαύλου ἐθίμου, καθ' ὃ διδάσκεται ἡ ἰχνογραφία εἰς τὰ παιδία, καὶ τὸν περιορισμὸν αὐτῆς εἰς τὴν ἀντιγραφὴν σχεδίων ἢ χαλκογραφιῶν· διότι οἱ μαθηταὶ οὐδὲν μανθάνουσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, πρέπει δὲ νὰ ἰχνογραφῶσι κατὰ φύσιν. Ἡ δὲ καλλιέργεια τῆς ἰχνογραφίας πρέπει νὰ ἦνε σταθερὰ ἐν τοῖς σχολείοις, ἀπὸ τοῦ παιδοκηπέτου μέχρι τῶν ἀνωτάτων σχολείων. Ἡ ἰχνογραφία ἔχει πρὸς τοὺς τύπους ὅ,τι ἡ γραφὴ πρὸς τὰς λέξεις, εἶνε ἀναπόφευκτος πρὸς ἀγαθὴν ἀνατροφήν. Ὡς ἐπίμετρον δὲ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἰχνογραφίας ἐζήτησεν ὁ ρητὴρ τὴν ἐγκατάστασιν ἐν τοῖς σχολείοις καταστήματος λεπτοξυλουργικῶν καὶ ἐνὸς ἔκμωνος σιδηρουργικῶν. Ἡ ποικίλη κατεργασία τοῦ ξύλου καὶ τοῦ σιδή-

ρου εἶνε ἐπίσης ἰχνογραφία, ὅταν δὲ γίνεται σκέψις πρὸς εἰσαγωγήν μαθημάτων, ἀντικείμενον ἐχόντων πράγματα, ἐν τοῖς παιδοκηπέτοις, θὰ ἦτο παράλογον νὰ μὴ ἐξακολουθήσωσι ταῦτα καὶ διὰ μᾶλλον ἡλικιωμένα παιδία. Πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ὁ σκοπὸς, ἵνα καταστῶσιν οἱ μαθηταὶ ἱκανοὶ νὰ βλέπωσιν ὀρθῶς καὶ νὰ ἐκτελῶσιν ἐπιτηδεύως.

Εἶτα ὁ κ. Dognier, καθηγητὴς ἐν τῷ πατεπιστημίῳ τῆς Λιέγης, λέγει ὅτι ἡ πολιτεία ἔχει καθῆκον νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς χειρῶνακτας τὴν τεχνικὴν ἐκείνην ἀνατροφήν, ἣν εὗρισκον ἄλλοτε ἐν ταῖς συντεχνίαις· ἔχει καθῆκον, διότι ἡ καλαισθησία πλουτίζει ἐν ἔθνος, ἀξασφαλίζουσα τὴν ταχεῖαν κατανάλωσιν τῶν προϊόντων του. Ζητεῖ τεχνικὰ διὰ τὴν βιομηχανίαν μουσεῖα, ὡς ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν οἷς κατατίθενται ἀντικείμενα, ἐνδιαφέροντα ἰδίως τοὺς μᾶλλον ἀκμάζοντας βιομηχανικοὺς κλάδους τοῦ τόπου. Ἀλλὰ, λέγει, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐπιβληθῇ ἡ σπουδὴ τῆς ἰχνογραφίας εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως, πρέπει ὡσαύτως νὰ διδασκῶσιν οἱ παῖδες τὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαιτεῖται ἡ δημιουργία ἰδρῶν κίσθητικῆς.

Κατόπιν δύο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἀγορευσάντων, ἀνέβη ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ κ. Trelat, διευθυντὴς τῆς εἰδικῆς σχολῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Παρισίων, ὅστις ἐν πλήρει χάριτι αὐτοσχεδίῳ λόγῳ πύχριστος τοὺς λαλήσαντας ὑπὲρ τῆς ἰχνογραφίας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. « Ἡ θεα, λέγει, εἶνε τὸ ἡμισυ τῆς ἡμετέρας ζωῆς. Ἀλλὰ πρέπει νὰ διακρίνωμεν μεταξὺ δύο εἰδῶν ἰχνογραφίας: τῆς ἰχνογραφίας, ἣν ὅλος ὁ κόσμος δύναται νὰ μάθῃ, ἣτις συνίσταται εἰς τὴν μεγέθυνσιν τῶν μέτρων τῶν ἀντικειμένων, παρέχουσα πλαστὴν αὐτῶν παράστασιν· καὶ τῆς πραγματικῆς ἰχνογραφίας, ἣτις συνίσταται κατὰ τινὰ τρόπον εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῶν πραγμάτων. Χάριν ἐκείνης δὲν εἶνε ἀνάγκη καταμετρήσεως τῶν ἀντικειμένων, ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ τις νὰ τ' ἀναγινώσκῃ κατὰ τινὰ τρόπον. Ἀλλ' ὅλος ὁ κόσμος δὲν εἶνε ἱκανὸς πρὸς τοῦτο. Ὅπως δ' ἐν τῇ μουσικῇ, οὕτω καὶ ἐν ταύτῃ ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρον τι φυσικὸν δῶρον. Δέον λοιπὸν νὰ ὀργανωθῇ ταῦτα τοχρῶνως ἡ διδασκαλία ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ἰχνογραφίας, ἀλλὰ δέον ἐπίσης νὰ προδιατεθῇ ὁ μαθητὴς εἰς ἐκεῖνο, δι' ὃ εἶνε χρήσιμος, διότι ὁ ἐννοῶν τὴν γεωμετρικὴν μόνον ἰχνογραφίαν εἶνε διατεθειμένος ν' ἀρνηθῇ τὴν ἑτέραν, τουτέστι τὴν τέχνην. »

Ἐν τῇ πέμπτῃ αὐτοῦ συνεδριάσει τὸ συνέδριον συνεζήτησε τὸ ἐπόμενον θέμα :

« Ὅποιος ὑπηρεσίας δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τὸν στρατὸν τὰ

σχολεία, ἐν τοῖς διαφόροις αὐτῶν βαθμοῖς, τὰ σχολεῖα τῶν ἐφήβων καὶ αἱ ἐργατικαὶ ἐταιρεῖαι;

« Ὅποιας ὑπηρεσίας δύναται νὰ παράσχη ὁ στρατὸς εἰς τὴν καθολικὴν ἐκπαίδευσιν; »

Ὁ κ. Tempels, ἐν τινι ὑπομνήματι αὐτοῦ πρὸς τὸ συνέδριον, διετύπωσε τὴν σκέψιν αὐτοῦ ὡς ἐξῆς περὶ τοῦ σοβαροῦ τούτου ζητήματος: « Ἐν χώρᾳ, ἐνθα ὁ στρατὸς συνταυτίζεται μετὰ τοῦ ἔθνους, δὲν ὑφίσταται πλέον ἀποκλειστικὴ στρατιωτῶν τάξις. Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον δεόν νὰ προπαρασκευάσῃ τοὺς παῖδας πρὸς τὴν τριπλὴν ταύτην κλησίν, δημιουργοῦν ἐργάτας, πολίτας καὶ στρατιώτας. » Ἀπὸ τῶν λόγων τούτων ὀρμώμενος ἕτερος ρήτωρ, ὁ κ. Macé, ἐπάγεται τὰ ἐπόμενα: « Ἐν χώρᾳ, ἐνθα ὁ στρατὸς δὲν διαχωρίζεται πλέον τοῦ ἔθνους, τὸ σχολεῖον εἶνε ἐργαστήριον πολιτῶν, ὁ δὲ στρατὸς ἐργαστήριον στρατιωτῶν. Λοιπὸν τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου ἔντος συγχρόνως στρατιώτου καὶ πολίτου, ὁ στρατιωτικὸς βίος δεόν ν' ἀρχίσῃ ἐν τῷ σχολείῳ, τὸ δὲ σχολεῖον δεόν νὰ συνεχισθῇ ἐν τῷ στρατῷ. Ὁ παῖς μυεῖται ἤδη εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἐξασκήσεις διὰ τῶν στρατιωτικῶν πορειῶν, ὡς διατάσσουν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκτελεθῇ. Πρέπει δὲ ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ νὰ ἐξακολουθῶσιν αἱ ἀσκήσεις αὗται. »

« Ἐτερον σημεῖον τοῦ ζητήματος τούτου, οὐχ' ἥττον σοβαρὸν, ἀφορᾷ εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἐφεδρῶν, ἅτινα ἐν γένει δὲν ἐπέτυχον. Κατὰ πρῶτον, διότι ἦσαν προαιρετικά, κατὰ δὲ τὴν γνώμην μου, ἔπρεπε νὰ καταστῶσι ἐπιβλητικά. Ἐπειτα, διότι ἦτο ἀδίκον ν' ἀπαιτῆ τις παρὰ τῶν παιδαγωγῶν, μετὰ τὰ συνήθη μαθήματα τῆς ἡμέρας, νὰ ἐπαναρχίσωσιν αὐτὰ καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν. Ἐπρεπεν ἡ ὀργάνωσις νὰ γείνη ἄλλως. Σήμερον, οἱ νέοι Γάλλοι καλοῦνται κατὰ περιόδους εἰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις, διαρκούσας εἴκοσιν ὀκτῶ καὶ δέκα τρεῖς ἡμέρας. Τὸ δὲ σύστημα τοῦτο εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἤθη τοῦ ἔθνους καὶ ἐγένετο τελείως ἀποδεκτόν. Διατὶ νὰ μὴ δημιουργηθῇ ὑποχρεωτικὴ ἀνατροφή εἴκοσιν ὀκτῶ ἡμερῶν; Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον οἱ δημοδιδάσκαλοι ἤθελον καταστῆ, κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, στρατιωτικοὶ προγυμνασταί. Οἱ νεανίσκοι, προπαρασκευασμένοι διὰ τοῦ συστήματος τούτου καὶ κατατάσσόμενοι εἰς τὸν στρατὸν, ἤθελον γνωρίζει ἐν μέρει τί ἔρχονται νὰ μάθωσιν ἐν αὐτῷ, φρονῶ δ' ὅτι ἤθελον ἐξαρκέσει αὐτοῖς ἐν ἔτος ὑπὸ τὰς σημαίας, ἵνα καταστῶσιν ἀγαθοὶ στρατιῶται. Ἡδύναντο, ἄλλως τε, νὰ ἐξακολουθήσωσιν τὴν ἀνατροφήν αὐτῶν κατὰ τὸ στρατεύσιμον. τοῦτο ἔτος, οὕτω δὲ ὁ στρατὸς νὰ καταστῇ εἶδος τι πανεπιστημίου. »

Ἐτερος ρήτωρ, ὁ κ. Pergameni, ἐκφράζεται ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Τῆς αἰωνίας εἰρήνης, λέγει, οὗτης χιμαίρας, ὑπάρχει ἀνάγκη στρατῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει νὰ προπαρασκευασθῇ ἡ νεότης διὰ γυμναστικῶν ἀσκήσεων.

Μετὰ τοῦτον ἀνέβη ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ ἐξ Αὐστρίας λοχαγὸς von Nord, εἶνε τυφλὸς σχεδόν, ὀδηγεῖται δὲ εἰς τὸ βῆμα ὑπὸ τῆς συζύγου του. Οὗτος οὐδαμῶς ἐπιδοκιμάζει τὴν ιδέαν νὰ καταστῇ ὁ διδάσκαλος καὶ στρατιωτικὸς προγυμναστής. Ἦθελε καταστῆ γελοῖος εἰς τοὺς μάθητάς αὐτοῦ, μετερχόμενος τὸ ἐπάγγελμα τοῦ στρατιώτου. Ἦρὲν ἢ δοθῇ στρατιωτικὴ ἀνατροφή εἰς τοὺς παῖδας, πρέπει νὰ μάθωσιν οὗτοι κατὰ πρῶτον τὴν ἀνάγνωσιν ἢ προκταρτικὴν διδασκαλίαν δεόν νὰ προηγηθῇ τῆς στρατιωτικῆς ἀνατροφῆς. Ὅταν δὲ ἡ ἐκπαίδευσις καταστῇ ὑποχρεωτικὴ, τότε θέλουσι σκεφθῆ καὶ περὶ ἄλλων πραγμάτων.

Ὁ κ. Sluys, ὁ διευθυντὴς τοῦ προτύπου τῶν Βρυξελλῶν σχολείου, ἐνθα αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις τιμῶνται τὰ μέγιστα, λέγει ὅτι ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν ἤδη σχολείοις οὐδὲν κωλύει τὴν ἀπὸ τοῦδε ὀργάνωσιν τῆς γυμναστικῆς διδασκαλίας. Ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν ἐμπνέει πολεμικὰς ιδέας, ἀλλὰ καθίστησι τὸ σῶμα εὐκίνητοτερον ἢ παράγει δὲ ἀξιόλογα ἀποτελέσματα ὑπὸ τὴν σχολικὴν ἐποψίν. Ἐν πλήρει ὑγιεινῇ καταστάσει τοῦ σώματος αἱ λειτουργίαι τοῦ ἐγκεφάλου τελοῦνται εὐχερέστερον. Ὁ ρήτωρ μνημονεύει τὸ παράδειγμα ὀρφανοτροφείου τινός, ἐν ᾧ οἱ παῖδες ἀσκοῦνται εἰς τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια καὶ εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου. Τοῦτο δὲ καθίστησιν αὐτοῖς, εἰσερχομένους εἰς τὸν στρατὸν, ἱκανοὺς στρατιώτας, ἀπολυομένους ἐξ μῆνας πρὸ τῶν ἄλλων, τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν ἀνατροφῆς ταχύτερον συμπληρουμένης. Αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις ἤθελον ἔχει τὴν συνέπειαν ταύτην, νὰ βραχύνωσι τὴν διάρκειαν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, τοῦτο δὲ ἤθελον εἶναι μέγα εὐεργέτημα.

Ἡ ἐκ Λονδίνου κυρία Chessar πιστοποιεῖ ὅτι ἐν ἅπασιν τοῖς σχολείοις τῆς πόλεως ταύτης εἰσῆλθον αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις. Ἀφ' ἑτέρου, ἡ Ἀγγλία ἔχει τοὺς ἔθελοντάς αὐτῆς, ἀσκουμένους εἰς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην. Τὰ μεγάλα δημόσια σχολεῖα, τὸ Eton καὶ τὸ Harrow ἔχουσι κατ' ἔτος γυμναστικὸν ἀγῶνα: ὁ δὲ ὑπουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως προσφέρει εἰς τὸν νικητὴν βραβεῖον ἀργυροῦν μετάλλιον.

Ὁ κ. Latino di Natale, ἀντιπρόσωπος ἐξ Ἰταλίας, ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῶν στρατῶν, ὅπως καὶ οἱ προκλήσαντες ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξευρεθῇ τὸ μέσον, ὅπως καταστῶσιν ἡσσαν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὸν βίον ἐνός ἔθνους, πρὸς τοῦτο δὲ προτείνει νὰ περιορισθῇ

δ στρατεύσιμος χρόνος τῶν νέων. Ἐπαινεί τὸν παρὶ ὑποχρεωτικῆς γυμναστικῆς νόμον, τὸν ἐσχάτως ψηφισθέντα ἐν Ἰταλίᾳ. Ὁ νόμος οὗτος ἀνταποκρίνεται πρὸς κοινωνικὴν ἀνάγκην. Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον δὲν πρέπει νὰ ἦνε σχολεῖον στρατιωτικόν, ἀλλὰ πρέπει ἐν τούτοις νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς αὐτὸ αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, αἱ κατ' ἐξοχὴν ἀρέσκουσαι τοῖς παισὶ, διότι εἶνε ὑπὸ τινὰ ἔποψιν ἢ ποίησιν τῆς γυμναστικῆς. Ὁ νόμος οὗτος θέλει προπαρασκευάσει τοὺς πολίτας οὐ μόνον πρὸς τὸν στρατὸν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ρήτορος, δὲν ἐμελετήθη ἡ οἰκονομικὴ τῆς γυμναστικῆς σπουδαιότης, ἥτις καθιστῶσα τὸν ἄνθρωπον ἰσχυρότερον καὶ εὐσταλέστερον, κρατύνουσα τὰς φυσικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ἀξάνει τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς, συμβάλλουσα οὕτως εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ κλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Bertram, ἀπεσταλμένος ἐκ Βερολίνου, λέγει ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ αἰσθήματος τῆς φιλοπατρίας παρὰ τοῖς παισὶ διὰ τοῦ σχολείου, καὶ ἡ ἐνίσχυσις αὐτῶν διὰ τῆς γυμναστικῆς, ἀπασχολεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἅπαντα τὰ ἔθνη. Αὕτη εἶνε πρὸ παντὸς πραγματοποιήσιμος ἐν τοῖς χώραις, ἐνθα τὸ σχολεῖον εἶνε ὑποχρεωτικόν, διότι δύναται ἐπίσης καὶ ἡ γυμναστικὴ νὰ καταστῇ ὑποχρεωτικὴ. Ἄν τὸ σχολεῖον δύναται νὰ πράξῃ τι ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ, ὁ στρατὸς δύναται νὰ πράξῃ τι ἔτι περισσότερον ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ λαοῦ. Ὁ ρήτωρ ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸν στρατιώτην κατὰ τὸν παρὸν χρόνον παρὰ τὸν πολίτην ἐπὶ τῶν θρονίων τοῦ σχολείου. Ἐν δὲ τῇ συνεκφεῖ ταύτῃ, ἤθελεν αἰσθανθῆ ἑαυτὸν ἀληθῶς πολίτην.

Γάλλος τις, διακριθεὶς ἐπὶ παραδοξολογία κατὰ τὰς συζητήσεις τοῦ συνεδρίου, ἔλαβεν ἀκολούθως τὸν λόγον. « διὰ νὰ πολεμήσῃ τὸ αἰσθηματῆς πατρίδος, ἥτις κατεῖχε τοσοῦτον παράδοξον θέσιν ἐν διεθνείῳ συνεδρίῳ, » καὶ νὰ καυχῆθῃ ὅτι ἀγνοεῖ τὸ αἰσθηματῆς πατρίδος, ἥτις ἀναγνωρίζει ὡς πατρίδα του. Ἄλλ' εἰς τοὺς λόγους τούτους ἄνευ πολλοῦ κόπου ἀπήντησαν ἐν τῷ ἕμα τρία τῶν μελῶν τοῦ συνεδρίου, προχείρως ἀποδείξαντα, ὅτι ὁ στρατὸς οὐδ' αὖ μὲν εἶνε ἀνωρελὴς εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀνατροφήν, ὅτι ἐλευθέρως τις χώρα συντηρεῖ στρατὸν οὐχὶ χάριν προσβολῆς ἀλλ' ἀμυνομένη, καὶ ὅτι ἡ στρατιωτικὴ πειθαρχία δὲν εἶνε ἀνόητος, ὡς ἠθέλησε νὰ δυσχυρισθῇ, διότι ὁ συνειθίζων νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν διδάσκαλον ἑαυτοῦ παῖς, μανθάνει ταῦτοχρόνως νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς νόμους.

Ἡ μεγάλη μεταξὺ τῶν πραγματιστῶν καὶ τῶν κλασικῶν συζητήσεις, μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν φίλων τῆς ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσας,

σης, περὶ ἧς ἐγένετο ἤδη λόγος προλαθόντως, ἐξηκολούθησε τὴν πέμπτην ἡμέραν τοῦ συνεδρίου καὶ ἐν τῷ ζητήματι τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἡ ἐλληνικὴ καὶ λατινικὴ γλῶσσα, τῶν ὁποίων οἱ ὄπαδοι ὀλίγον εἶχον διακριθῆ κατὰ τὴν γνωστὴν γενικὴν συνεδρίασιν, ἔσχον ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ συζητήσει τοῦ θέματος τούτου δύο λαμπροὺς ὑπερμάχους, τὸν κ. Wagner, διευθυντὴν τῆς ἐν Γάνδη ἀκαδημίας, καὶ τὸν κ. Fustel de Coulanges, τὸν γνωστὸν διευθυντὴν τῆς ἐν Παρισίοις École normale.

Ὁ κ. Wagner ἐμῆμφθη τῆς Βελγικῆς ἐπὶ τῇ ὀλιγορίας αὐτῆς πρὸς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, καθ' ἣν στιγμὴν τὰ γείτονα ἔθνη ἀσχολοῦνται πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς σπουδῆς αὐτῆς. Δὲν θέλει, λέγει, μορφοθῆ ὁ νέος κόσμος διὰ τοῦ κατὰ τῆς ἀρχιότητος πολέμου. Ἡ ἐν τῇ ἀνατροφῇ παραμέλησις τῆς ἀρχιότητος καὶ αὐτοῦ τοῦ μέσου αἰῶνος εἶνε τὸ αὐτό, ὡσεὶ ἄνωρός τις ζητεῖ νὰ πλουτήσῃ, καὶ ἐν τούτοις δὲν ὑπολογίζει ὅτι ἐκτὸς τὴν προτεραιάν καὶ τὰς προηγουμένας ἡμέρας.

Τοῦ κ. Pergameni ἐρωτήσαντος, τίνες αἱ θαυμάσιαι ἀρεταί, αἱ καθιστῶσαι τὴν ἐλληνικὴν καὶ τὴν λατινικὴν ἀνωτέρας τῶν ἄλλων γλωσσῶν, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Fustel de Coulanges ὡς ἀκολούθως:

« Ἔσομαι σύντομος. Ὁ κ. προλαλήσας ἠρώτησε, τίς ἡ μυστηριώδης ἀρετὴ, ἡ καθιστῶσα τὰς ἀρχαίας γλώσσας καταλληλοτέρας τῶν νεωτέρων, ἵνα χρησιμεύσωσι ὡς βάσις τῆς ἀνωτάτης πνευματικῆς ἀνατροφῆς; Ὁ ἀπροσπαθήσω νὰ τὸ εἶπω. Αἱ κλασικαὶ γλώσσαι, καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἐλληνικὴ, ἐχρησίμευσαν ὡς ὄργανον θαυμασίας φιλολογίας. Ἡ φιλολογία αὕτη, ἐννοῶ ἀείποτε τὴν φιλολογίαν, ἥτις κατ' ἐξοχὴν προσεβλήθη, εἶνε ἡ καταλληλοτέρα πασῶν, ὅσαι ποτὲ προὔπηρξαν, ἵνα μᾶς διδάξῃ τὴν ἀκριβῆ σκέψιν καὶ τὴν σόφρονα ἔκφρασιν. Πάντες ἐνταῦθα εἶμεθα παιδαγωγοί, γινώσκομεν δ' ὅποιος ἀπαιτεῖται κόπος πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ παιδὸς ἀπὸ τῆς περιττολογίας καὶ τῶν παραλογισμῶν. Ἐὰν θαυμάσια μνημεῖα τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας συντελοῦσι κατ' ἐξοχὴν εἰς τοῦτο. Ἄς ἀναπολήσωμεν ὅποια ἦτο ἡ φιλολογία, ἡ εὐγλωττία ἰδίως, κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, πρὶν τῆς κλασικῆς ἀναγεννήσεως. Ἐπάρχουσιν ἀναμφιβόλως ὡραία πράγματα ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὁμιλίαις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἐν τοῖς πολιτικαῖς ἀγορεύσεως τῶν γερικῶν συμβουλίων ἐν Γαλλίᾳ· ἀλλ' ἐν τούτοις ὀπίσθη ἔλλειψις καλαισθησίας, ὀπίσθη περιττολογία; Ἄλλ' ἀπ' ὅτου ἡ ἀναγέννησις κατέστησεν ἐπαισθητὴν τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς, πρὸ τῆς μεταρρυθμίσεως, ἡ καλαισθησία ἐξαγνίζεται, οἱ τύποι καθίστανται νηφαλιώτεροι, καὶ μᾶλλον πυκνὴ ἢ οὐσία. Ὁ δὲ

Ρακίνας, ὁ Βοσσομέτος, ὁ Μολιέρος καὶ ὁ Πασκάλ εἶνε τὰ καθαρώτερα προϊόντα τῆς θαυμασίας τούτης φιλολογίας.

« Ἐρρέθη ὅτι αἱ ἀγορεύσεις τοῦ ἀγγλικοῦ βήματος, ὡς καὶ αἱ τοῦ Γαλλικοῦ, ἦσαν ἀντάξια τῶν τοῦ Κικέρωνος. Τὸ εὖχομαι· ἀλλὰ βεβαίως οὐδέποτε ἐξισώθησαν πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Ἰσαίου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους. Ὁ Ἰσαίος μάλιστα εἶνε ἔξοχον πρότυπον, τὸ ὅποιον ἐπεθύμουν νὰ ἀναγινώσκωσι πάντες οἱ δικηγόροι.

« Οὐδεὶς τραγικὸς ποιητὴς ἐξισοῦται πρὸς τὸν Σοφοκλῆ, τὸ δὲ συντελοῦν ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ σπουδάζωσιν ἀκινδύως τὸν Κορνήλιον, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι, τὸ Θαυμασιὸν πρότυπον, τὸ ὅποιον ἔχουσιν ἐνώπιον αὐτῶν ἐν τῇ Σοφοκλεῖ, καθίστησιν αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ διακρίνωσιν ἀμέσως τὰς ἐλλείψεις τῆς καλαισθησίας, ἃς ἀπαντῶσι παρὰ τῷ μεγάλῳ τραγικῷ ποιητῇ τῆς Γαλλίας. Ἄλλως τε, παρατηρήσατε, ὅτι οἱ θαυμασιώτατοι ἐκ τῶν Λατίνων συγγραφέων εἶνε οἱ πιστῶς ἀναπαράγοντες τὰ ἑλληνικὰ πρότυπα: Ὁ Βεργίλιος, ὁ Ὀράτιος, ὁ Τερέντιος, ἅπαντες οὗτοι εἶνε Ἕλληνας σχεδὸν συγγραφεῖς. . . »

Οὕτως ἐλήξαν αἱ συνεδριάσεις τοῦ διεθνοῦς ἐκπαιδευτικοῦ συνεδρίου, ἐν ᾧ τοσαῦτα συζητήθησαν σπουδαῖα παιδαγωγικὰ καὶ κοινωνικὰ θέματα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει ἀνῆλθεν ἐπὶ τὴν προεδρικὴν ἔδραν ὁ πρόεδρος τῆς Βελγικῆς γερουσίας κ. de Selys-Longchamps, ὅστις διὰ λόγου εὐμενέστατα ἀκουσθέντος πύχαρίστησε τὰς ξέναις κυβερνήσεσιν, ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ ἀντιπροσώπων εἰς τὸ συνέδριον, τῇ πόλει τῶν Βρυξελλῶν, παρασχούσῃ εὐγενῶς πάντα τὰ μέσα πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀντιπροσώπων, καὶ πᾶσι τοῖς λαβοῦσιν εἰδικὸν μέρος διὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ συνεδρίου. Ἐπιστοποίησεν ὅτι αἱ συζητήσεις ὑπῆρξαν ἀπολύτως ἐλεύθεραι, οὐδεμίαν δ' ἰδέαν συστηματικῶς κατεδιώχθη, καὶ ἐξέφυγε τὴν εὐχὴν, ὅπως πάντες οἱ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀνατροφῆς ἐνδιαφερόμενοι συναντηθῶσι καὶ πάλιν προσεχῶς ἐν νέῳ συνεδρίῳ.

Μετά τινα ἀνακεφαλαιωτικὴν περίληψιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, ἔλαβον τὸν λόγον πολλοὶ τῶν ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἀντιπροσώπων ἐν τῷ Συνεδρίῳ, εὐχαριστήσαντες τῇ Βελγικῇ ἐπὶ τῇ φιλόφρονι αὐτῆς δεξιῶσει, ἰδιαιτέρως δὲ διεκρίθη πάντας καταθέλξας ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας κ. Faugel de Coulanges. « Ἀποχωρίζομενοι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, εἶπε, δυνάμεθα τοῦλάχιστον νὰ παρηγορηθῶμεν, ἐλπίζοντες ὅτι ὁ ἀποχωρισμὸς οὗτος δὲν θὰ ᾔνε αἰώνιος. Τὸ συνέδριον τῆς πρώτης πεντηκονταετηρίδος δυνατὸν νὰ ἐπακολουθήσῃ ἕτερον συνέδριον, τὸ τῆς δευτέρας πεντηκονταετηρίδος. Ὡ! δὲν ὑπόσχομαι ὅτι θέλω παρευρεθῆ ἐν

αὐτῷ. Ἄλλ' ἐπιθύμουν νὰ φαντασθῶ τοῦλάχιστον τί θέλει συμβῆ: Ἡ Βελγικὴ θὰ παρίσταται ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτῆς πανεπιστημίων, ἔχόντων διπλάσιους τὸν ἀριθμὸν μαθητῶν καὶ καθηγητῶν τριπλάσιους. Οἱ διάφοροι φιλολογικοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ σύλλογοι ἔσονται πλήρεις πολυαριθμοῦ νεότητος, ἃν δὲ δὲν ἀπατώμαι, αὕτη θέλει ἐξακολουθήσει διδασκομένη τὰ ἑλληνικὰ, καὶ θέλουσιν ἀναγινώσκει ἐν αὐτοῖς τὸν Σοφοκλῆ, ἀλλ' οὐχὶ ἐν μεταφράσει. Οὕτε θὰ ὑπάρχωσι πλέον κλασικοὶ καὶ πραγματισταί, διότι οἱ μὲν πρώτοι θέλουσι λάβει ἐμπαθῆ ζῆλον πρὸς τὴν γνησίαν, οἱ δὲ δεύτεροι πρὸς τὴν φιλολογίαν. Οἱ ἐν ἔτει 1930 ζῶντες θέλουσιν εἶνε πολὺ μάλλον ἡμῶν προωθυμένοι· ἀλλὰ θέλουσιν ἀποδώσει ἡμῖν τὴν δικαιοσύνην ταύτην, ὅτι εἰς ἡμᾶς θέλουσιν ἐφείλει τοῦτο, εἰς ἡμᾶς, οἵτινες ἀνεζητήσαμεν τὸ ἀγαθόν, καὶ ὦν τὸ δόγμα εἶνε « Πάντοτε ἐμπρός. »

ΒΑΘΜΙΑΙΑ ΑΝΑΙΤΤΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ.¹

Ἡ παιδαγωγία δὲν σκοπεῖ, ὡς μέχρι τοῦδε, λίαν ἀποκλειστικῶς, ἐνομιζέτο, μόνον τὴν ἀνύπτυξιν τοῦ νοῦ καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς καρδίας τοῦ παιδός, τοῦ δὲ σώματος αὐτοῦ ὅλως παραιτεῖται· τὸνναντίον πρῶτον αὐτῆς ἔργον ἢ τοῦ τελευταίου τούτου φυσικῆ ἀνάπτυξιν καὶ ἐνίσχυσιν δεικνύει τοὺς κανόνες, καθ' οὓς ὁ παῖς φυσικῶς ἀναπτυσσόμενος δύναται ν' ἀποκτήτῃ ὑγιᾶς καὶ συμπαγῆς σῶμα, διότι μόνον ἐν τοιοῦτοις δύναται νὰ ἐνοικῆ ὑγιᾶς καὶ ὀρθὸς νοῦς. Ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς σωματικῆς εὐεξίας τοῦ παιδός ληπτέα φροντίς προηγείται, οὕτως εἶπειν, τῆς γεννήσεως αὐτοῦ.

Ὁ κηπουρὸς διὰ τὸν ἐμβολιασμὸν ἀναζητεῖ τὰς ὑγιειντέρας καὶ ῥωμαλαιωτέρας ἐμβολιάδας. Ὁ κτηνοτρόφος ἀπομακρύνει ἀπὸ τοῦ ἵπποστασίου, ἀπὸ τοῦ ἀγλίου του τὰ κακῶς ἐσχηματισμένα καὶ ἐλαττωματικὰ ἄτομα. Βύχτατον ἦν καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ συνεμορφούτο πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς φύσεως ὑποδεικνυόμενον τοῦτον κανόνα, καὶ ὁ δεσμὸς τοῦ γά-

(1) Σημ. Ἡ διατριβὴ αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ παιδαγωγικοῦ συγγράμματος τοῦ Th. Braun.

μου να συνδέσει μόνον εκείνα τὰ άτομα ἕτινα διατελοῦσιν ὑπὸ τὰς εὐνοικωτέρας φυσικὰς περιστάσεις. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ πλεονεκτήματα τῶν γονέων ἀναφάνονται καὶ εἰς τὰ τέκνα των, καὶ ταῦτα, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ἐλαττώματά των ὑπὸ φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἐποψίν θεωρούμενα ἀσκαροῦσιν ἐπὶ τῶν ἐκγόνων των μεγίστην ἐπιρροήν. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ δόκτωρ Ροίσχιος παρατηρεῖ, ὅτι οὐδὲν ἐλάττωμα τῶν γονέων ἐπενεργεῖ μετὰ τσαύτης δραστηριότητος ἐπὶ τῶν ἐκγόνων ὅσον ἡ μέθη ἐκείνων. Τὰ τέκνα, λέγει τοῦ μεθύσου εἰσὶν ἀσθενῆ καὶ καχεκτικά, ὅτε μὲν λίαν εὐαίσθητα, ὅτε δὲ ὅλως ἀπαθῆ. Οὕτως ἀλλοιοῦται βαθμηδὸν ἡ οἰκογένεια, ἡ κοινότης. Οὕτω νοθεύεται καὶ ἐκλείπει λαὸς ὀλόκληρος. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ πάσης ἀκρασίας.

Ἀρκείτωσαν αἱ παρατηρήσεις αὗται. Δὲν εἶναι ἡμέτερον ἔργον νὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸ τῆς γεννήσεώς του, νὰ ἐξετάσωμεν ἢ ἡ μήτηρ ἐξασκεῖ ἐπιρροήν ἐπὶ τοῦ ἑαυτῆς παιδός, πρὶν ἢ ἔτι οὗτος ἴδῃ τὸ φῶς, νὰ ἀναλύσωμεν τὰς φυσικὰς σχέσεις τὰς συνδεούσας τὴν μητέρα μετὰ τοῦ παιδός κτλ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γαλουχίσεως ἐπικρατεῖ ἡ φυτικὴ ζωὴ, ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις. Τὸ θηλάζον νήπιον εἶναι ἐκτεθειμένον εἰς τὴν ἐπιρροήν τοῦ ἀέρος, καὶ οἱ πνεύμονες ἄρχονται λειτουργοῦντες. Ὁ στόμαχος, οὐτινος εἰσέτι αἱ διαστάσεις εἶναι λίαν μικραί, ἀναπτύσσεται. Τὸ κυκλοφορικὸν σύστημα τροποποιεῖται καὶ αὐξάνει. Τὸ ἥπαρ προβαίνει κανονικῶς εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς χολῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος.

Καθ' ὅσον δὲ προχωρεῖ ἡ αὐξήσις, οἱ μέχρι τοῦδε μαλακοί, ἀσθενεῖς καὶ μὴ συμπαγεῖς μῦς κτῶνται τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν ἐλαστικότητά των. Ἦδη τὸ νευρικὸν σύστημα, ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ ἀποτελεῖ μάζαν συμπαγῆ, ἀλλὰ τὰ γὰρ καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα, εἶναι πηγματώδη, λίαν εὐερέθιστα καὶ εὐαίσθητα εἰς τὰς παντὸς εἴδους ἐντυπώσεις ἀλλὰ δὲν τηροῦσιν αὐτὰς ἐπὶ μακρὸν χρόνον.

Αἱ αἰσθήσεις ἐπαλλήλως ἀναπτύσσονται, ἡ ὄρασις ἐστραμμένη πρὸς τὸ διάστημα καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ ἀφή, περιορισμένη εἰς στενότερα ὄρια, συναναπτύσσονται ταυτοχρόνως, ὡσπερ οἱ ἔσχατοι πόλοι τῆς αἰσθητικῆς ζωῆς. Ἐνοούμενα δὲ πρὸς ἀλλήλας δίδουσι τὴν μάλλον ἄμεσον ἐποπτεῖαν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου.

Τὸ νήπιον ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἅμα ἀναπνεύσαν, ἀλλὰ δὲν βλέπει εἰσέτι δέχεται μόνον τὸν ἐνεργητικὸν ἐρεθισμὸν τῆς ἡμέρας, μόνον ἐγείρεται ὑπὸ τῆς χρείας τοῦ φωτός. Δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἰδέαν τινὰ τοῦ ἐνστίχτου τούτου καὶ τοῦ ὀργάνου παρατηροῦντες τοὺς ἐκ γε-

νετῆς ὑπόχυμα ἔχοντας ὀφθαλμοὺς τῶν νηπίων παρατηρεῖ τις μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι ὁ βολβὸς τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν οὐδέποτε ἐστὶ ἐν ἥρεμίᾳ, κινεῖται ἀδιακόπως, οἶονεῖ ἐν διηνεκεί πάλῃ πρὸς τὸ ἐμπόδιον τὸ χωρίζον αὐτὸ ἀπὸ τούτου. Ἀπληστον φωτὸς τὸ νήπιον, ἀναζητεῖ αὐτὸ ὁσάκις ἐγείρεται ἀλλ' ἡ μακρὰ διάρκειά τοῦ ὕπνου ἐξασφαλίζει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ λίαν ζωηροῦ ἐρεθισμοῦ, ὃν τὸ φῶς ἤθελε παραγάγει ἐπὶ ὀργάνου ἐπιἀσθενοῦς καὶ ἀτελοῦς. Ἡ αἴσθησις τῆς ἀφῆς διατίθεται εὐαρέστως ὑπὸ τῆς θερμότητος ὑπὸ τῶν χλιαρῶν λουτρῶν, ὑπὸ τῶν μαλακῶν βθονῶν, δι' ὧν τὸ σῶμα τοῦ νηπίου περιβάλλεται. Αὕτη γίνεταί εὐαίσθητος εἰς τὰς ἐρεθιστικὰς ἐντυπώσεις, καὶ τὸ νήπιον ἐγείρεται ὅταν ρυπάνῃ τὰς ὀθόνας του.

Κατ' ἀρχὰς τὸ νήπιον πολὺ ὀλίγον ἀκούει· ὁ θόρυβος ἐπενεργεῖ μόνον ἐπ' αὐτοῦ καθόσον ἐξερθερίζει τὴν γενικὴν αἴσθησιν· εἶναι χρεῖα μεγάλου θορύβου, ἵνα τὸ ἐγείρῃ. Ἀλλὰ βραδύτερον, περὶ τὴν ἕκτην ἐβδομάδα ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του οἱ ἤχοι ἄρχονται διατιθέντες αὐτὸ, εἰς τὸ ψιθύρισμα τῶν ἡδέων λόγων διακόπτει τὰ δάκρυά του, κοιμᾶται ὑπὸ τὸν ἤχον τῶν ἀσμάτων.

Βραδεῖα ἐπίσης εἶνε καὶ ἡ γεῦσις, καὶ κατὰ τὰς πρώτας ἐβδομάδας τὸ νήπιον καταπίνει ἀδιαφόρως πάντα τὰ προσφερόμενα εἰς αὐτὸ ποτά, γλυκέα ἢ πικρά. Ἀλλὰ κατὰ τὸν δεῦτερον μῆνα ἤδη διακρίνει, ἀποδέχεται τὰ ἡδέα ποτά, οἷον τὸ μετὰ ζαχαύρου συγκεκρασμένον ὕδωρ, δεικνύει ὁμῶς ἀποστροφὴν πρὸς τὸ βαθέαρον, καὶ τὰς πικρὰς ἢ ἀλμυρὰς οὐσίας.

Ἡ ὄσφρησις λειτουργεῖ ἀτελῶς ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἀναπτύξεως τῶν ρινικῶν κοιλοτήτων. Βεβαιούσιν ὁμῶς, ὅτι κατὰ τὴν νύκτα τὸ νήπιον διὰ τῆς ὄσμης ἀνευρίσκει τὸν μαστὸν τῆς ἀγαπητῆς τρυφοῦ, καὶ δυσκόλως δύναται νὰ ἀπατηθῇ καὶ ἐν τῷ σκότει, ἂν ἀντικαταστήσῃ αὐτὴν δι' ἄλλης.

Τὸ νήπιον μαυθάνει βαθμηδὸν νὰ ἐρευνᾷ τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα διὰ πάντων τῶν αἰσθήσεων· θέλει νὰ ἄψῃται ἐκείνου, τὸ ὁποῖον βλέπει, θέλει νὰ ἴδῃ, ὅπερ ἀκούει· κατανοεῖ ὅτι διάφρα αἰσθήματα παράγονται ὑπὸ τῶν διαφόρων αὐτοῦ αἰσθήσεως ἐπὶ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου. Ἀναλύει τοὺς διαφόρους χαρκατῆρας πράγματος ἀνεγνωρισμένου, καὶ οὕτως ἀνεπαίσθητως εἰσέρχεται εἰς τὸν διανοητικὸν κόσμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τὸ πρὸς τὴν ζωικὴν ζωὴν ἀναγκαῖον εἶναι

Α.) Ὁ ἀήρ.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἄρχεται κατὰ πρώτην φοράν τὸ νήπιον ἀναπνεῖν μέ-

χρι τοῦ σημείου, καθ' ὃ ἐκφέρων τὸν τελευταῖον ἀναστεναγμὸν τελειώνει τὴν ἐπὶ γῆς ὑπαρξίν του, ὁ ἀήρ εἶναι ἡ πρώτη αὐτοῦ τροφή, τὸ ἀναγκαιότερον αὐτοῦ στοιχεῖον, στοιχεῖον, χωρὶς τοῦ ὁποῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀπαράλλακτα ὡς δὲν δύναται ὁ ἰχθύς νὰ ζῆσῃ ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Ὁ ἀήρ εἶναι τὸ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δύναται, τὸ νήπιον εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησίν του ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ οἰκειοποιηθῇ. Τοῦτο τὸ γεγονός καὶ ἡ ἀφθονία, μεθ' ἧς ἡ φύσις διέχυσε τὸν ἀέρα ἐπὶ πάσης τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας σαφῶς μαρτυρεῖ, ὅτι οὗτος εἶναι ὁ πρῶτιστος ἕρος τῆς ζωῆς. Τὸ νήπιον ἀνευρίσκει ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τὴν πρῶτην αὐτοῦ τροφήν ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῶν ὀργάνων του. Τὸ ἀναπνεῖν εἶναι ἡ πρώτη αὐτόματος ἐνέργεια ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ κατοχὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου· εἶναι ἡ πρώτη χρῆσις τῶν ἐν αὐτῷ ἀνεπτυγμένων ζωϊκῶν δυνάμεων, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν του, τὴν αὐτοσυντήρησίν του. Πειράματα θετικὰ καὶ πολλὰκις ἐπιχειρηθέντα ἀπέδειξαν ὅτι οὐδὸλος εἶναι ἀδιάφορον τὸ νὰ ἦναι ὁ ἀήρ οὗτος καθαρὸς ἢ μεμολυσμένος. Τὸν ἀνεπίου δυστυχήματα, ἀτυχῶς εἰσέτι λίαν συχνά, μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ ἀήρ πεπληρωμένος ἐκ κακῶν ἀναθυμιάσεων, μιαίνει, δηλητηριάζει, καταστρέφει τὴν ὑπαρξίν μας. Εἶναι λοιπὸν καθήκον ἀπαραίτητον τῶν γονέων τῶν κεκλημένων νὰ ἐπαγρυπνώσιν ἐπὶ τῆς υἰείας τῶν παιδῶν· νὰ λαμβάνωσι τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς δυναμένου νὰ μολύνη τὸν ἀέρα. Ὅθεν πρέπει ὅσον τὸ δυνατόν νὰ φεύγωσι τὰ λίαν μικρά, πολὺ ὀλίγον ὑψηλά, καὶ τὰ λίαν θερμὰ δωμάτια· τὰ ὑπὸ πολλῶν ὀμοῦ κατοικούμενα, ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἀποξηραίνονται θρόνοι, ἐν οἷς κλίονται βροκανίδια, ἀνατρέφονται κόνικλοι ἢ ἄλλα ζῶα. Ὁ ἀήρ τοῦ δωματίου, λέγει ὁ Σβάρτζ, δὲν πρέπει νὰ ἦναι οὔτε λίαν θερμὸς οὔτε λίαν ψυχρὸς, ἀλλὰ συγκρασημένος καὶ καθαρὸς, ἵνα μὴ προκαλῶνται σπασμοὶ τῶν μελῶν τῷ νηπίῳ. Διότι τοιαύτη ἐν ἀρχῇ διατάραξις τῆς λειτουργίας τῶν πνευμόνων καὶ τοῦ δέρματος εἶναι διάχυσις δηλητηρίου εἰς τὰς φλέβας. »

Ἴδου οἱ κυριώτεροι περὶ τούτου κανόνες, οὓς ἤθελέ τις θέσει συμμορφούμενος πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους καὶ ἀκολουθῶν τὰς σοφωτέρας γνώμας:

α') Πρέπει ὅσον τὸ ταχύτερον νὰ ἐκθέσῃ τὸν παῖδα ἀνεπαίσθητῶς εἰς τὸν ἀναπεπταμένον ἀέρα. Πρὸς τοῦτο, ὅταν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπη, φέρε αὐτὸν ἐκτὸς τῆς κατοικίας, καὶ ὅταν δύνηται νὰ βαδίξῃ περίαγε αὐτὸν εἰς τὴν ἀύλην, εἰς τὸν κήπον, εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἄφες αὐτὸν νὰ παίξῃ καὶ νὰ εὐθυμῇ ἐπὶ τῆς χλόης καὶ ἐπὶ τῆς ἄμμου. Εὐθὺς τὰ χρώματα τοῦ προσώπου του, ἡ ζωηρότης, ἡ εὐθυμία του, καὶ ἐπομένως ἡ εὐεξία του

εὐδελότατα θὰ καταδειξῶσιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὡσπερ καὶ τὸ φυτόν, προκύπτει καὶ ἐνισχύεται εἰς τὸν ἀναπεπταμένον ἀέρα,¹ ὅτι διὰ τῆς εὐεργατικῆς τούτου ἐπιρροῆς προφυλάσσεται ἀπὸ ἀπείρων ἀσθενειῶν.

β') Ἐν πάσῃ ἐποχῇ ἀνοίγε πολλὰκις τῆς ἡμέρας τὰ παράθυρα, καὶ μὴ κλείε, οὕτως εἰπεῖν, ἐρημητικῶς ἐν τινὶ δωματίῳ, μηδὲ κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας, παῖδα εὐεκτοῦντα. Εἶναι χιλιάκις καλλίτερον νὰ τὸν ἀφήσῃς νὰ τρέγῃ ἐλευθέρως, οἴσῃ δὴ ποτε καὶ ἂν ἦναι ὁ καιρὸς· νὰ διέρχεται τὰς ὁδοὺς ἢ τὴν ἐξοχὴν, νὰ κατασκευάζῃ σφαίρας ἐκ χύδνου κτλ. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐν πάσῃ τούτοις ἀπειτοῦνται καὶ τινες προφυλάξεις οὕτως πρέπει νὰ τὸν προφυλάττῃς ἀπὸ τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος, νὰ μὴ μεταβιβῆ λίαν ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ εἰς θερμὸν μέρος, ἢ τὰν ἀπάλιν ἀπὸ θερμοῦ εἰς ψυχρὸν κτλ. Ἄλλως δὲ δὲν πρέπει ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἦς λίαν περιφροντὶς διὰ τὰ παιδάκια, οὐχὶ παρὰ πολλὴ περίθαλψις, μὴ κλείε αὐτὰ ὡς ἀδάμκντας ἐν κλιβωτίῳ· διότι θὰ περιπέσῃς εἰς ὑπερβολὴν οὐχ ἥττον ἐπικίνδυνον. Τὸν ἀνεπίου χρειάζεται βαθυμηδὸν νὰ ἐθίσῃς αὐτὰ νὰ ὑποφέρωσι μεταβολὰς τινὰς τῆς καταστάσεως τοῦ ἀέρος, καὶ νὰ μὴ ἦναι λίαν εὐαίσθητα εἰς τὸ ψῦχος. Ἀλλὰ πάντοτε, ἐννοεῖται, μετὰ περισκέψεως, ἀφοῦ ἤδη ὄσιν ἀρκούντως ἰσχυρὰ καὶ μάλιστα εὐχόντα· διότι πάντα δὲν εἶναι ἐπιδεικτικὰ τοιούτων δοκιμῶν.

γ') Ὅσον δὲ διὰ τὴν αἴθουσαν τοῦ σχολείου, ἐνθα τὰ παιδία ἐπὶ πέντε ἢ ἕξ ὥρας κατ' ἡμέραν ἀναγκάζονται νὰ διαμένωσι, ἀνάγκη πᾶσα αὐτῇ νὰ ἦ εὐρύχωρος, εὐάερος, ἐντελῶς πεφωτισμένη, νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐκεῖ πλησίον οὐδεμίαν ἀποθήκη ἀκαθαρσιῶν, οὔτε ἔλη, οὔτε κοιμητήριον.² κτλ. Μία ἐκ τῶν πρώτων φροντίδων τοῦ παιδαγωγοῦ εἶναι νὰ φροντίξῃ ἡ αἴθουσα τοῦ σχολείου νὰ μὴ χρησιμεύῃ ὡς ἀποξηραντήριον τῶν ἐθονῶν, ἢ ὡς ἀποθήκη καρπῶν ἢ ὀσπρίων. Ὁ παιδαγωγὸς πρέπει νὰ προσέχη οἱ

¹ Σημ. Πρόχειρος ἀπόδειξις τούτου ἡ διαφορά τῶν ἐν ταῖς ἐξοχαῖς διακτιομένων παιδῶν ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν.

² Σημ. Παρ' ἡμῶν δυστυχῶς, ἐν οἷς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδιοτέλεια, καὶ οὐχὶ τὸ κοινὸν συμφέρον, ἐκλέγονται ὡς σχολικὰ οἰκήματα, ἐνθα δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα δημόσια, οὐχὶ τὰ κατὰ τοὺς κανόνες τῆς παιδαγωγικῆς κατάλληλα, ἀλλὰ τὰ τῶν ἐκάστοτε ἰσχυρόντων, ἀδιάφορον δὲ ἂν ταῦτα περιστοιχίζονται ὑπὸ παντοειδῶν ἀκαθαρσιῶν, ἂν ὁ φωτισμὸς τῶν ἦναι ἀνεπαρκῆς, ἂν ἡ καθόλου διάθεσις αὐτῶν προσκρούῃ καὶ εἰς τὰ στοιχειωδέστερα τῆς υἰεινῆς, ἂν οἱ ἐν αὐτοῖς ἐνδιδιαιτώμενοι παῖδες ἀναπνέωσι δηλητηριώδη ἀέρα, καὶ εἰσερχόμενοι ἐκάστοτε εὐθυμοὶ καὶ ζωηροὶ οἱ ταλαίπωροι ἐξέρχονται ἄθυμοι καὶ ὠχροί· ἱκανὸν τὸ ἀντισήκωμα διὰ τὴν φοδερὰν ταύτην βλάβην εἶναι, ὅτι καθίσταται εὐπρόσδοτος ἢ ἄλλως ἄχρηστος οἰκία τοῦ δεῖνα ἢ δεῖνα!

μαθηται να μὴ εισέρχονται εἰς τὰς ἑαυτῶν κλάσεις πρὶν ἢ ἀκριβῶς καθαρίσωσι τοὺς πόδας των, να μὴ δέχεται οὐδένα μαθητὴν ὑπὸ τῶν δερμικῶν ἀσθενειῶν προσβεβλημένον, μηδένα, ὅστις δὲν εἶναι ἐμβολιασμένος. Καθ' ἑκάστην ἢ αἰθουσα καλῶς να καθαρίζεται, να ἀνοίγῃ τὰ παράθυρα, ἵνα ἀναπνέωσιν οἱ μαθηται ὡς καὶ αὐτὸς ὁ διδάσκων καθαρὸν ἀέρα.

Β'.) Ἡ Τροφή.

Τὰ πεπτικά ὄργανα τοῦ παιδίου εἶναι εἰσέτι λίαν ἀσθενή· χρεῖα λοιπὸν ἐλαφροῦς καὶ εὐπέπτου τροφῆς. « Αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι, λέγει ὁ διδάκτωρ Ρίττηρ, πρέπει να ὄσι, κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τοῦ νηπιακοῦ βίου, ἐκεῖναι ἃς αὐτὴ ἡ φύσις παρέχει καὶ ὑποδεικνύει. Ὁ μητρικὸς κόλπος δὲν εἶναι μόνον διὰ τὸ νήπιον ὄργανον διατροφῆς, ἀλλὰ προσέτι μέσον πρὸς διατήρησιν τῶν σχέσεων τοῦ νευρικοῦ συστήματος μεταξὺ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νηπίου. Καὶ ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ δυνατὴ μετάδοσις τοῦ χαρακτῆρος τῆς θηλαζούσης πρὸς τὸ θηλαζόμενον. »

Ἐτερος ἰατρός, ὁ διδάκτωρ Ροίσχιος, ἀποφαίνεται ἐπίσης, ὅτι τὸ μητρικὸν γάλα δὲν δύναται να ἀντικατασταθῇ οὔτε διὰ τοῦ τῆς τροφῆς οὔτε διὰ τοῦ γάλακτος οἰουδήποτε ζώου. Κατὰ τὸν διδάκτορα τοῦτον τὸ νήπιον τὸ ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του τεχνητῶς τρεφόμενον θὰ διαμένῃ ἀσθενὲς μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὸ γάλα παύει τοῦ να ἦναι ἡ μόνη αὐτοῦ τροφή, ἢ τοῦλάχιστον ἡ κυριωτέρα. Καθ' ἣν περίπτωσιν ἡ μήτηρ ἕνεκα σπουδαίων λόγων δὲν δύναται να γαλακτοτροφῆσῃ τὸ νήπιον, τότε πρέπει να ἐκλέξωμεν καλὴν τροφὴν. Κατὰ τὸν ἰατρὸν τοῦτον εἶναι καλὸν να τηρῶμεν ἴσα διαλείμματα καὶ να μὴ παρέχεται ὁ μητρικὸς μαστὸς οὔτε λίαν συχνὰ οὔτε λίαν βραδέως. Ὅριζι δὲ ὡς χρόνον τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ τὸν τῆς ὀδοντοφυΐας.

Μετὰ ἕξ μῆνας, κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ὀδόντων τὸ βρέφος εισέρχεται εἰς τὴν περίοδον τῆς κυρίως καλουμένης νηπιότητος, τὰ ὄργανα ἀναπτύσσονται, ἡ εὐαισθησία καὶ ἐρευνητικότης αὐτῶν αὐξάνουσιν· ἡ ἐκκρίσις καθίσταται γενικὴ καὶ δραστηριωτέρα· τὸ νήπιον τότε δύναται να χωνεύσῃ καὶ στερεωτέραν τροφήν· τὰ ὀστά ἄρχονται ἐνισχυόμενα καὶ οἱ μῦς ὑπέκρουσι τῇ βουλήσει. Αἱ κινήσεις καθίστανται ζωηρότεραι καὶ ἰσχυρότεραι. Ἄρχεται ἐπίσης διακρίνον τῇ βοήθειᾳ τῶν αἰσθησέων του τὰ ἀντικείμενα ἀπ' ἀλλήλων, τὰ χρώματα, τὰ σχήματα καὶ τοὺς ἤχους.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ ὀσφρήσει καὶ τῇ γεύσει. Ἡ ἀφή εἶναι ἀείποτε ἐνεργεῖα, διότι κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν τὸ νήπιον ἐκτείνει τὴν μικρὰν του χεῖρα πρὸς πᾶν τὸ περιτυχὸν ἑαυτὸ ἀντικείμενον. Μέ-

χρι τοῦδε ἐφηντάζετο πάντα τὰ ἀντικείμενα ἐπίσης ἀπέχοντα ἀφ' ἑαυτοῦ· ἤδη ἄρχεται διορθοῦν τὴν πλάνην ταύτην, παρατηροῦν διὰ τῆς ἀφῆς τὰς τῆς ἀποστάσεως σχέσεις.

Ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ζωϊκὴν ζωὴν, καὶ ἐπόμενοι τῷ κ. Σωβέτω ἴδωμεν ὁποίους κανόνας πρέπει να τηρῶμεν ὡς πρὸς τὴν τροφήν τῶν νηπίων.

« Αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι, λέγει ὁ διακεκριμένος οὗτος ἰατρός, πρέπει να ἦναι ἡμίρρευστοὶ καὶ τραγώδεις. Ἐν αὐταῖς προστίθενται βαθμηδὸν ὑσπριάτινα καλῶς βεβρασμένα, καθαρὸς ζωμός, εἶτα τὸ λεγόμενον κρέας λευκὸν δηλ. τὸ τῶν ὀρνίθων, τοῦ κονίκλου, τοῦ μόσχου κτλ. Τὸ καθαρὸν ὕδωρ εἶναι τὸ καλλίτερον ποτὸν ἐν γένει· βραδύτερον δύναται τις να δίδῃ καὶ ὀλίγον καλῶς κατεσκευασμένον ζῦθον. »

Βαθμηδὸν ἀφομοίου τὴν δίαιταν τῶν παιδίων πρὸς τὴν συνήθη τῶν ἐφήβων. Μὴ φρόνει ὅτι ὅσῳ πλεῖον φάγη κρέας, πῖνῃ ζῦθον ἢ οἶνον τὸ παιδίον, τόσῳ ἰσχυρότερον καὶ ὑγιέστερον θὰ γείνη. Ἡ ἄσκησις καὶ ὁ καθαρὸς ἀήρ εἶσι τονικώτερα τῶν διερεθιστικῶν τροφῶν, αἵτινες διδόμεναι ἀκαίρως ἐξαντλοῦσι τὴν δύναμιν τοῦ στομάχου, καὶ γίνονται παρὰ τισι ἀσθενειῶν.

Μὴ δίδε ποτὲ εἰς τοὺς παῖδας τροφὰς αὔθις ἀναθερμανθείσας, τὰ κρυκεύματα, τὰ ζυμαρικά, γλυκίσματα καὶ ζαχαρικά κτλ. πρέπει να ἀποκλείωνται ἐκ τῆς διαίτης τούτων. Καρποὶ τινες ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν, ἃς δίδονται, ἀρκεῖ να ὄσιν ὄριμοι. Δὲν πρέπει να ἐκβιάζωμεν τοὺς μικροὺς παῖδας εἰς ὄρισμένας ὥρας να τρώωσι καὶ να μὴ λαμβάνωσι τι πρὸ τοῦ γεύματος. Ἄλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν πρέπει να δίδωμεν εἰς αὐτοὺς να τρώωσιν, ὅταν πεινώσιν· εἶτα δὲ βαθμηδὸν να ἐθίζωμεν αὐτοὺς εἰς τακτικὰ γεύματα· τοῦθ' ὅπερ τὰ μάλα δύναται να συντελέσῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ στομάχου. Μὴ βιάζε να τρώῃ τὸν μὴ πεινῶντα παῖδα, μηδὲ ἀποποιῶ εἰς αὐτὸν τὰς τροφὰς, ὧν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ, πρόσεξον, μὴ ὑποχώρει εἰς τὰς ἰδιοτροπίας του καὶ τὴν λαιμαργίαν. Περὶ τὸ ἔθδομον ἢ ὀγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἀνάγκη τῆς τροφῆς δὲν εἶναι πλέον τόσον ἐπιγούσα, προσπάθει να περιορίσῃ τὰ γεύματα εἰς τρία ἢ εἰς τέσσαρα. Καὶ πάντοτε να κανονίζῃς τὸ ποσὸν τῆς τροφῆς ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος, τῆς ζωηρότητος τῆς ὀρέξεως καὶ τῆς εὐκολίας τῆς πέψεως.

Εἰς τὸ δέκατον τέταρτον ἢ πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας, ἡ δίαιτα τῶν παιδίων πρέπει να ὑποβάλληται εἰς τοὺς αὐτοὺς κανόνας, εἰς οὓς καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν. Ἄλλὰ καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν, παρέχων αὐτοῖς τροφήν ἀνάλογον τῇ νέᾳ τούτων ἀναπτύξει, πρόσεχε ἰδίως εἰς τὸ να μὴ ποιῶσι

κατάχρησιν τῶν διεγερτικῶν οὐσιῶν, καὶ ἐρεθιστικῶν οἴνων, τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν ἐπιτήρει μάλιστα αὐστηρῶς τοὺς ἐφήδους αἵτινες πλήρεις νέας ὀσμῆς, πλήρεις ῥύμης, εἰσὶν κατὰ ταύτην μάλιστα τὴν ἡλικίαν ἐπιρρέπεις εἰς πᾶσαν παρεκτροπὴν. Κλειόμεν τὴν παράγραφον ταύτην διὰ τῶν ἐξῆς παιδαγωγικῶν παρατηρήσεων, αἷ δὲν θέλει παρίδει ἡ καλὴ μήτηρ, ὁ καλὸς πατήρ.

Ἐθίξε τοὺς παῖδας νὰ τρώγῃσι μόνον τὰ καθαρῶς παρασκευασμένα φαγητά, νὰ τηρῶσι δὲ καθαρῶτα τὸ περούριον, κοχλιάριον, τὸ μάχαριον τῶν, ἵνα γίγνηται καλῶς ἡ πέψις, οὔτε πολὺ, οὔτε λίαν τάχως νὰ τρώγῃσι. Μὴ ἐθίξε αὐτοὺς εἰς ἀπολαύσεις, αἷς κατόπιν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπομάθῃσι τοῦθ' ὅπερ τότε εἶναι δύσκολον, ἂν οὐχὶ ἀδύνατον. Ἐθίξε αὐτοὺς νὰ ᾧσι συνεσταλμένοι καὶ σιωπηλοί, ὅταν εἰς τὴν τράπεζαν παρακάθηνται φίλοι, καταπολέμει αἰεὶ τὴν πρὸς τὴν ἀδελφικὴν τάσιν τῶν καὶ πρὸς τοῦτο μὴ ἀντάμειβε αὐτοὺς διὰ γλυκισμάτων· διότι διὰ τοιαύτης ἀμοιβῆς ἐνθαρρύνει καὶ κακὰς αὐτῶν διαθέσεις. Ἐν τῇ χριστιανικῶς ζωῇ οἰκογενεῖα δὲν παραμελεῖται ἐπίσης νὰ ἐθίξῃσι τοὺς παῖδας νὰ ἀπαγγέλλωσι τὴν πρὸ τοῦ φαγητοῦ καὶ μετ' αὐτὸ εὐχὴν τῶν, καὶ νὰ τοῖς ὑπομιμνήσκωσιν οὕτως, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ δοτὴρ πάσης τροφῆς, νὰ διεγείρωσιν ἐν αὐτοῖς τὰ αἰσθητά της ἀγάπης, καὶ νὰ συμβουλεύωσιν αὐτοὺς νὰ διανέμωσιν τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου μετὰ τοῦ ἐνδεοῦς, μετὰ τοῦ πεινῶντος. Εἶναι χρεῖα πολλῆς προσοχῆς ἐπὶ τῶν ἐξέων τῶν νέων, ἵνα ἐγείρωμεν μὲν αὐτοῖς τὸ αἶσθημα τῆς γενναιότητος νὰ ἀποτρέπωμεν δὲ αὐτοὺς τοῦ ἐγωῖσμοῦ της φιλαργυρίας, καὶ νὰ κωλύωμεν τὴν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀνάπτυξιν τοῦ φθόβου ἕνεκεν ἐνδείξεως μελίζονος εὐνοίας εἰς τὸν μὲν ἢ εἰς τὸν ἄλλον.

Καταδείκνυε ἐπίσης αὐτοῖς τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχουσι φέροντες εἰς τὸ στόμα ἀγνώστους οὐσίας, καὶ πίνοντες θερμοὶ ἕντες. "Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸ ποτὸν συνέθιξε τὸν παῖδά σου ἀντὶ παντὸς ποτοῦ νὰ προτιμᾷ τὸ ὕδωρ, διότι ἀφ' ἐκυτῶν οἱ παῖδες δὲν ζητοῦσιν οὔτε ζῦθον, οὔτε οἶνον, οὔτε οἰνόπνευμα· τότε μόνον συμβαίνει τοῦτο, ὅταν οἱ γονεῖς λεληθότως πως ξεγείρωσιν εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα ὄντα τὴν πρὸς τὰ τοιαῦτα ποτὰ ὀρεξίν· καὶ ὅταν ὀδηγῶσιν αὐτὰ εἰς κατηλιεία. Ἐνταῦθα φυσικῶς τῷ λόγῳ θέλουσι νὰ κάμνωσιν ὅ,τι καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ἀντὶ νὰ ἐκανοποιῶσι χρεῖαν τῶν τινῶν ἀποκτῶσι τὸ ἀποτρόπαιον τῆς μέθης ἐλάττωμα. Ἴνα ἀποτρέψῃσι αὐτοὺς ἀπὸ τῶν καταχρήσεων τῆς τραπέζης εἶναι καλὸν νὰ διηγῆσαι αὐτοῖς ἀνέκδοτα· δυνάμενα νὰ καταδείξωσιν αὐτοῖς τὰ ἐκ τῆς δεῖνα ἢ δεῖνα καταχρήσεως προσερχόμενα κακά. Ὁ καλῶς προηγημένος

παῖς θέλει ἀρκεῖσθαι εἰς τὴν ἀπλήν τροφήν εἴτε ἐκ τοῦ φυτικοῦ εἴτε ἐκ τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, χωρὶς νὰ ἀνησυχῇ περὶ της προπαρασκευῆς αὐτῆς. Ἴνα καταστήσῃ αὐτὰ ὀλιγαρκῆ, τὸ παράδειγμα καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει, εἶναι δραστηριώτερον πάσης ἄλλης διδασκαλίας. Χωρὶς νὰ παραβιάζῃς τὴν φύσιν καὶ νὰ ἐκβιάζῃς τὸν παῖδα νὰ τρώγῃ ὅ,τι ἀποκρούει, δύνασαι νὰ ἐθίξῃς αὐτὸν νὰ τρώγῃ πᾶν ὅ,τι ἐστὶ ἐδώδιμον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀρκεῖ μόνον « ἡ λιτότης νὰ εἶναι μάγειρος καὶ ἡ πείνα τὸ καρύκειμα » ἡ Κυρία Καμπάν ἐποίησε . . τὰς ὑποτρόφους της νὰ πίνωσι πικρὰ τινὰ ποτὰ, διὰ νὰ συνειθίσῃ αὐτὰς νὰ λαμβάνωσι δυσάρεστα φάρμακα, ἵνα ἐν ταῖς ἀσθενείαις τῶν λαμβάνωσι ῥᾶθιως τὰ φάρμακα καὶ τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο λίαν φρόνιμον. Πόσους καθ' ἑκάστην δὲν βλέπομεν παῖδας ἀρνούμενους νὰ λάβωσιν ἐκεῖνα τὰ φάρμακα τὰ ὅποια ἤθελον σώσει τὴν ἀπειλουμένην αὐτῶν ζωὴν, καὶ ἀποθνήσκοντες θύματα τῆς ἐνδριτικότητος τῶν μητέρων τῶν.

Ἢ πραγματικῶς ἀγαπῶσα τὰ τέκνα της μήτηρ δὲν ἐνδίδει εἰς τὰς ἰδιοτροπίαις τῶν τῷ λέγει « ἂν δὲν θέλῃς νὰ φάγῃς ὅ,τι σοὶ δίδω, ἄφες αὐτὸ καὶ φάγε ἄρτον ξηρόν, ἐκλεξὸν ἐν ἐκ τῶν δύο, ὅποιον θέλῃς. Ἄλλ' ἂν οἱ γονεῖς ἔχωσι τοιαύτην ἀδυναμίαν ὥστε νὰ παρέχωσιν εἰς τὰ τέκνα τῶν ὅ,τι γαργαλίζει τὸν λάρυγγάτιον, θὰ τοῖς ὑποθάψωσι τὴν ἀποκτησιν ἐλαττώματος τὸ ὅποιον ὑστερον θὰ ἔχη λίαν σπουδαίας τὰς συνεπείας.

Δὲν πρέπει κατὰ τὸ γένημα ἢ εὐθὺς μετ' αὐτὸ νὰ τρέπηται εἰς τὴν μελέτην ἢ ἐνέργειαν τοῦ ἐγκεφάλου δραστηριὰ οὕτα ἀναστέλλει τὴν τοῦ στομάχου. Πολλάκις ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον προσενοῦσα νὰ ἐφαιρῇ τὴν ὄρεξιν καὶ νὰ ἐμπνέῃ ἀηδίαν εἰς τὰ φαγητά, νὰ προσενηβιαίας δυσπεψίας, ἐν αἷς αἱ ὀχληρότεροι εἰσὶν αἱ προσερχόμενοι ἕνεκα μεγάλῃς τοῦ νοῦ συντονίας μετὰ πολὺ καὶ ἄμετρον φαγητόν. Οἱ τῶν γραμμμάτων ἄνδρες καὶ εἰς τὴν μελέτην ἀσχολούμενοι ἔχουσι δοκιμάσει τὸ τοιοῦτον καὶ πρέπει νὰ πεισθῶσιν, ὅτι ἡ ἐνέργεια τῆς διανοίας βλάπτει τὴν λειτουργίαν τῆς πέψως. Ἢ ἀπὸ τοῦ κόπου ἀποχῆ, ἢ πρὸς τὸν ὕπνον τάσις αἷς ἀσθενεῖς τινες δοκιμάζουσι μετὰ τὸ φαγητόν σαφῶς καταδεικνύουσι τί ὑπαγορεύει ἡ φύσις. Ἢ ἂν ἢ μετὰ τὸ φαγητόν ὥρα δὲν ἦναι κατάλληλος πρὸς τὰ ἔργα τῆς διανοίας, πρέπει νὰ ἀφιερωμέν ταύτην εἰς τερπνάς τινὰς ψυχαγωγίας, καὶ εἰς ὑγιεινὰς ἀσκήσεις.

Γ) Τὰ ἐνδύματα.

Τὰ μικρὰ παιδιὰ ἔχουσι χρεῖαν ἐνδυμάτων, μάλιστα ὅταν ἐκτίθωνται

εις τὸν ἀέρα. Τὸ ἀσθενές αὐτῶν σῶμα ἀπαιτεῖ σταθερῶς συγκεκριασμένην θερμοκρασίαν ἕνα λοιπὸν ἐξελθόντα ἐκ τῆς κλίνης χρεῖα νὰ περιβάλλωνται δι' ἐνδύματων. Καὶ ὡς πρῶτα τοιαῦτα εἶναι αἱ ὀθόνη, ὧν ὁμως ἡ χρῆσις δὲν ἐπιδοκιμάζεται καθόλου ὑπὸ τῶν Ιατρῶν, διότι κατ' αὐτοὺς παρακωλύουσι τὴν ἐλευθέραν τῶν μελῶν κίνησιν καὶ ἀνάπτυξιν. Τὰ δὲ εἰς ἀνωτέραν ἡλικίαν προωρισμένα ἐνδύματα δὲν πρέπει νὰ ἦναι οὔτε λίαν στενὰ οὔτε λίαν θερμά. Ἀλλὰ ἐνταῦθα συστυχῶς ὁ συρμός πολλάκις προτιμᾶται τῆς εὐεξίας. Δὲν εἶναι ὀλίγοι οἱ γονεῖς αἵτινες φροντίζουν ὅπως αἱ αἰσθητὲς νὰ καταδεικνύωσιν ἀκριβῶς τὸ ἀνάστημα, τὰ ὑποδήματα νὰ συσφίγγωσι τὸν πόδα καὶ ἐμποιώσιν αὐτῷ χαλεσσάν κύρωσιν λίαν λεπτήν ἄκραν ἀφροντιστοῦσι δὲ νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν γίνεταί ἐλευθέρα ἡ ἀναπνοή, ἂν τὸ βᾶδισμα παρακωλύεται. Ἄς ἀφήσωμεν τὴν φύσιν νὰ σχηματίσῃ κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἀρέσκειαν τὸ σῶμα. Ἄυτη ἐνεργεῖ μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ἢ ὥστε νὰ ἔχη χρεῖαν τῆς διευθύνσεως ἡμῶν.

Νομίζω, ὅτι ἡ παρατήρησις αὕτη ὄφειλε νὰ ἐμποδίσῃ, δὲν λέγω τοὺς ῥάπτας ἢ καὶ τὰς ἀμαθεῖς τροφούς, ἀλλ' ἄλλους τολμηροτέρους ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναμιγνύωνται εἰς πρᾶγμα ὅπερ οὐδὲ ὁμῶς ἐννοοῦσιν.

(ἔπεται συνέχεια).

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

τοῦ 1880.¹

Εἰς τὸν Νομὸν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ἐπεθεωρήθησαν:

Ἐν μὲν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναυπλίας, ἐπτὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ ἐν Θηλέων, περιέχοντα 620 μαθητὰς, 200 μαθητριάς ἑδίδασκον ὀκτώ μὲν διδασκάλοι, δύο δὲ διδασκάλισσαι ἐπηνέθη εἷς ὁ κ. Ἐμμ. Σαλουστρίδης. Ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀργους ἐπεθεωρήθησαν δέκα τρία σχολεῖα ἀρρένων καὶ ἐν Θηλέων, ἐν οἷς ἐδίδασκοντο 870 μαθηταὶ καὶ διακόσιαι μαθητριάς ἑδίδασκον 14 διδασκάλοι καὶ δύο διδασκάλισσαι ἐπηνέθησαν δύο διδασκάλοι, οἱ κ. κ. Γ. Οἰκονομόπουλος καὶ Γ. Φίλης, βοηθός. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σπετσῶν ἐπεθεωρήθησαν ὀκτὼ σχολεῖα ἀρρένων καὶ τρία Θηλέων μαθηταὶ 747, μαθητῆρ. 333, διδασκάλοι 12, διδασκάλισσαι 5, ἐπηνέθη εἷς, ὁ κ. Ν. Δοντόπουλος. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας, ἀρρένων 8, Θηλέων 3, μαθηταὶ 543, μαθητριάς 330, διδάσκ. 9, διδασκάλ. 3, ἐπηνέθη εἷς, ὁ κ. Π. Τσατσαροῦνος. Ἐπαρχ. Κορινθίας, ἀρρένων 29, Θηλέων 1, μαθηταὶ 1373, μαθητριάς 20, διδασκάλοι 29, διδασκάλισσαι 1, ἐπηνέθησαν τρεῖς, οἱ κ. κ. Ι. Δούκας, Χρ. Παπαδημητρίου καὶ

¹ Ὅρα συμπλήρωσιν τῆς ἐπιθεωρήσεως ἐν τεύχ. 16^ο β' τόμ. σελ. 583.

Γεώργ. Μαστέλλος. Ἐπαρχ. Κυθήρων, ἀρρένων 7, Θηλέων 1, μαθηταὶ 520, μαθητῆρ. 50, διδασκάλοι 7, διδασκάλ. 1, ἐπηνέθησαν ἡ κ. Εὐπράξια Βενιζέλου καὶ ὁ κ. Παναγ, Κυπριώτης.

Νομὸς Λακωνίας. Ἐπαρχ. Λακεδαιμόνος σχολ. ἀρρένων 42, Θηλέων 1, μαθηταὶ 2,360, μαθητριάς 85, διδασκάλοι 43, διδασκάλ. 2, ἐπηνέθησαν οἱ κ. κ. Γ. Τερζάκης, Πολυξένη Χαραλάμπους, Δημ. Κουρελάκος, Ἄθ. Μανίκας Σπ. Λούθης καὶ Ἀριστ. Μιχαλόπουλος. Ἐπαρχ. Γυθείου, σχολ. ἀρρ. 11, Θηλ. 1, μαθηταὶ 445, μαθητῆρ. 60, διδάσκ. 11, διδασκάλ. 1, ἐπηνέθη ὁ κ. Βασίλ. Πατσουράκος. Ἐπαρχ. Οἰθύλου σχολ. ἀρρέν. 27, Θηλέων 1, μαθηταὶ 1,070, μαθητῆρ. 35, διδάσκ. 27, διδασκάλ. 1, Ἐπαρχ. Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς σχολ. ἀρρένων 12, Θηλέων 2, μαθηταὶ 625, μαθητῆρ. 64, διδάσκ. 12, διδα. 2, ἐπηνέθη ὁ κ. Γ. Δ. Σπυριδάκος.

Νομὸς Ἀρκαδίας. Ἐπαρχ. Μαρτινείας σχολ. ἀρρέν. 32, Θηλέων 1, μαθηταὶ 1,962 μαθητῆρ.—διδάσκ. 34, διδασκάλ.—ἐπηνέθησαν ὀκτώ. Δ. Ἀναγνωστόπουλος, Μιχ. Κατσοῦλος, Β. Τσαπραλής, ἱερέυς, Προκ. Καρώνης, ἱερέυς, Δημ. Καρζῆς, Χρ. Μπένος, Ἄντ. Νικόπουλος. Ἐπαρχ. Μεγαλοπόλεως σχολ. ἀρρ. 13, Θηλ. 2, μαθηταὶ 352, μαθητριάς 38, διδάσκ. 13, διδασκάλ. 2, ἐπηνέθη ὁ Β. Καγιῆς, Σινάνου. Ἐπαρχ. Γορτυνίας σχολ. ἀρρ. 38, Θηλ. 6, μαθηταὶ 1,651, μαθητῆρ. 141, διδασκάλ. 38, διδασκάλ. 6, ἐπηνέθησαν, ἡ κ. Ἀνδριάννα Ι. Γερασιώτου, καὶ οἱ κ. κ. Ἡλίας Κωνσταντόπουλος, Ν. Χ. Γιαννούλης καὶ Ν. Κάλλας. Ἐπαρχ. Κυτουρίας σχολ. ἀρρ. 23, Θηλ. 4, μαθητ. 947, μαθητῆρ. 196, διδάσκ. 23, διδασκάλ. 4, οὐδεὶς ἐπηνέθη.

Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος. Ἐπαρχ. Ἠλείας σχολ. ἀρρ. 29, Θηλ. 7, μαθητ. 1,200 μαθητῆρ. 243, διδάσκ. 30, διδασκάλ. ἐπηνέθη ἡ κ. Ἄννα Κοντούρη, διευθ. νηπιαγωγείου. Ἐπαρχ. Αἰγιαλείας σχολ. ἀρρ. 20, Θηλ. 2, μαθητ. 696, μαθητῆρ 190, διδάσκ. 21, διδασκάλ. 2, ἐπηνέθη ἡ κ. Εὐρυδικὴ Ἀρβάλη. Ἐπαρχ. Καλαβρύτων σχολ. ἀρρ. 28, Θηλ. 1, μαθηταὶ 1,082, μαθητῆρ. 38, διδάσκ. 28, διδασκάλ. 1, ἐπηνέθησαν οἱ κ. Ἄθηνᾶ Παπαγεωργίου, καὶ οἱ κ. κ. Κωνσ. Δ. Κωνσταντινίδης καὶ Λεωνίδα Λαρισσαίος.

Νομὸς Μεσσηνίας. Ἐπαρχ. Μεσσηνίας σχολ. ἀρρ. 18, Θηλ. 2, μαθηταὶ 698, μαθητῆρ. 49, διδασκάλ. 19, διδασκάλ. 2, ἐπηνέθησαν οἱ κ. κ. Γ. Κατσουλίδης καὶ Στ. Οἰκονομάκης. Ἐπαρχ. Πυλίας σχολ. ἀρρ. 15, Θηλ. 4, μαθητῆρ. 657, μαθητῆρ. 127, ἐπηνέθησαν οἱ κ. κ. Διον. Δημητρόπουλος, καὶ Ἰω. Κορνάρος. Ἐπαρχ. Ὀλυμπίας σχολ. ἀρρ. 17,

θηλ. 3, μαθηταί 741, μαθήτρ. 89, διδάσκ. 17, διδασκάλ. 3, ἐπηνέθη δ κ. Μιχ. Διπλαρίδης.—'Επαρχ. Τριφυλίας' σχολ. ἀρρ. 10, θήλ. 4, μαθήτ. 290, μαθητρ. 78, διδάσκ. 9, διδασκάλ. 4 ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Δ. Γ. 'Αρβάντης, Κωνσ. Παπαγιαννόπουλος, ή κ. 'Ασπασία Καραμάνου και ό κ. Γεώργ. 'Ρουσάκος.

Νομός Εύβοίας. 'Επαρχ. Χαλκίδος' σχολ. ἀρρ. 16, θηλ. 5, μαθητ. 874, μαθήτρ. 339, διδάσκ. 17, διδασκάλ. 6, ἐπηνέθησαν οί κ. Ν. Καραπιπέρης, 'Αλέξ. Ναούμ. και 'Αθ. Τρ. 'Ακριώτης.—'Επαρχ. Ξηροχωρίου' σχολ. ἀρρ. 5, θηλ. 1, μαθητ. 232, μαθήτρ. 192 διδάσκ. 6, διδασκάλ. 1, ἐπηνέθη ό Ιερεύς Γ. Κουρίδης.—'Επαρχ. Καρυστίας. σχολ. ἀρρ. 27 θηλ. 3, μαθητ. 1,749, μαθήτρ. 138, διδάσκ. 28, διδασκάλ. 3, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Παναγ. Μαγκατζής, Κωνστ. Κηπιώτης, Ν. Παπαναστασίου, 'Αντωνόπουλος, Δ. Στρεφούλης, Θωμάς Γεωργιάδης, Γ. Κατσούλης και Γάικας Παναγιώτου.

Νομός Κυκλάδων. 'Επαρχ. Σύρου σχολ. ἀρρ. 5, θηλέων 18 μαθηταί 925, μαθήτρ. 1,333, διδάσκ. 11, διδασκάλ. 24, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. 'Εμρ. Μυγκάκης και Γ. Κουκουλάς.—'Επαρχ. 'Ανδρου' σχολ. ἀρρ. 20, θηλ. 5, μαθηταί 805, μαθήτρ. 225, διδάσκ. 21, διδασκάλ. 5, ἐπηνέθησαν ή κ Μαρία Βλασοπούλου και οί κ. κ. Λεωνίδας Ζωγράφος και Σπ. Μαράς, Ιερεύς.—'Επαρχ. Νάξου' σχολ. ἀρρ. 10, θηλ. 2, μαθητ. 359, μαθήτρ. 191, διδάσκ. 10, διδασκάλ. 2, ούδεις ἐπηνέθη.—'Επαρχ. Θήρας' σχολ. ἀρρ. 17, θηλ. 3, μαθηταί 845, μαθήτρ. 75, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Μ. Συρίγος, Σπ. Δεϊμέζης, Γ. Ν. 'Αγγέλου και Ν. Οικονομίδης.

Νομός Κερκύρας 'Επαρχ. Μέσης' σχολ. ἀρρ. 21, θήλ. ούδέν μαθηταί 484, διδάσκ. 21 ἐπηνέθη ό κ. Γ. Κοντός.—'Επαρχ. 'Ορους. σχολ. ἀρρ. 23, θήλ. ούδέν, μαθηταί 704, διδάσκ. 22, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Κ. Ι. Μιχαλάς, και Χρ. Προβιτάς.—'Επαρχ. Λευκάδος' σχολ. ἀρρ. 22, θηλ. 1, μαθητ. 742, μαθήτρ. 80, διδάσκ. 22, διδασκάλ. 1, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Γεράσιμος Μκνωλίτσης, Χ. Γκιόκας, και Θωμάς Μελάς.

Νομός Κεφαλληνίας. 'Επαρχ. Κραναιας σχολ. ἀρρ. 22, θήλ. 3, μαθηταί 1,272, μαθήτρ. 346, διδάσκ. 26, διδασκάλ. 4, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Ν. Πανάς, Ιερεύς, Γεράσιμος Λοβέρδος, και Διον. Μεταξάς.—'Επαρχ. Πάλης' σχολ. ἀρρ. 13, θήλ. 1, μαθηταί 598, μαθήτρ. 100, διδάσκ. 13, διδασκάλ. 2, ἐπηνέθησαν ή κ. Είρήνη Σωτηρίου και οί κ. κ. 'Ηρακλής Λιναρδάτος και Γ. Λειβαδάς, Ιερεύς.—'Επαρχ. 'Ιθάκης' σχολ. ἀρρ. 3, μαθητ. 646, μαθήτρ. 97, διδάσκ. 3, ἐπηνέθη ό κ. Δημ. Λεκατάς.

Νομός Αττικής και Βοιωτίας. 'Επαρχ. Μεγαρίδος' σχολ. ἀρρ. 10,

θηλ. 5, μαθηταί 1,156, μαθήτρ. 315, διδάσκ. 11, διδασκάλ. 5, ἐπηνέθη ή κ. Εύφροσύνη Μοροζίνη και ό κ. Λεων. Γεωργιάκης.

Νομός Φθιώτιδος και Φωκίδος. 'Επαρχ. Λοκρίδος' σχολ. ἀρρ. 18 θήλ. 2, μαθητ. 724, μαθήτρ. 61, διδάσκ. 18, διδασκάλ. 2, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. 'Αναστ. Παπαναστασίου, Σωτ. 'Αγρυφιώτης και ή κ. Βικτωρία 'Ελ. 'Ιωάννου.—'Επαρχ. Δωρίδος' σχολ. ἀρρ. 16, θηλ. ούδέν, μαθηταί 176, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Σπυρ. Παπαγεωργίου και 'Αναγ. Κουτσουμάνης.—'Επαρχ. Παργασίδος' σχολ. ἀρρ. 26, θήλ. 3, μαθητ. 1,167, μαθήτρ. 146, διδάσκ. 12, διδασκάλ. 5, ούδεις ἐπηνέθη.—'Επαρχ. Μισολογίου' σχολ. ἀρρ. 10, θήλ. 3, μαθητ. 515, μαθήτρ. 339, διδάσκ. 12, διδασκάλ. 5, ἐπηνέθησαν οί κ. κ. Λουκάς 'Ιγγλέσης, Σ. Γαλάνης, αί κ. κ. 'Βριφίλη Χρ. Μυκρινιώτου, και Εύγενία Σβορώνου και οί κ. κ. Κωνστ. Σακελλαρόπουλος, Πορφύριος 'Αργυριάδης, Δημ. Διακόπουπος και Π. Τζωαννόπουλος.—'Επαρχ. Βορίτσης' σχολ. ἀρρ. 13, θήλ. 2, μαθητ. 467, μαθήτρ. 65, διδάσκ. 13, διδασκάλ. 2, ἐπηνέθη ό κ. Σταμ. Κυριακόπουλος.—'Επαρχ. Τριφυλίας' σχολ. ἀρρ. 9, θήλ. 1, μαθητ. 541, μαθήτρ. 60, διδάσκ. 9, διδασκάλ. 1, ἐπηνέθη ό κ. Φώτιος Παπαδόπουλος και ό κ. Δημ. Δημητρακάκης.—'Επαρχ. Ναυπακτίας' σχολ. ἀρρ. 11, θηλ. μαθητ. 482, μαθήτρ. 35, διδάσκ. 11, διδασκάλ. 1, ούδεις ἐπηνέθη.— και 'Επαρχ. Βάλτου' σχολ. θηλ 1, μαθήτρ. 60 διδασκάλ. 1, τὰ τών ἀρρένων ήσαν κλεισμένα.

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΛΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ¹

ΥΠΟ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΥ

Σχολάρχου.

22.

Οί πορτικοί και ό γάτος.

Πέντε πορτικοί βαρβάτοι—μου 'γκρεμίσαν τὸ κρεββάτι,
κὴ ἄλλοι τρεῖς ἀντρεϊτωμένοι—μου τὸ 'φτειάσαν οί καϋμένοι
μιὰ βραδεῖά με φεγγαράκι—μου 'γεινήκανε κὸ γάκι,
μ' ἐρωτοῦσανε ε' τὴ στράτα—μήπως κ' ἔχω κὰμμιὰ γάτα
εἶχα μίξ μπαλωμένη—και μου 'φώφισ' ή καϋμένη.

1 Ἴδὲ συνέχειαν εἰς σελ. 488 1' τεύχους.

σέλνω μέσα σ' τὸ Σενάτο—καὶ μοῦ ἔφεραν ἓνα γάτο,
 τώδινα ψωμί νὰ φάῃ—κὴ ὄλο τὴ γωνιά τηράει.
 ἔλεγα κ' ἐγ' ὁ καυμένος—τὸ πῶς νά ναι χωλιασμένος
 εἶχα 'να 'σκουποῦλι πρέντσα—καὶ δὲ μ'ἄφησε μιὰ φλέντσα,
 εἶχα 'να μπουλοῦκ' ἑλθαίς—μοῦ ταῖς ἔφαγε κὴ αὐταῖς.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Ἐρωτικά.

23.

Ὁ ξευτευμένος ἐραστής.

Ὅσα χορτάρια 'ναι 'ς τὴ γῆ, καὶ φύλλ' ἀπὸ τὰ δέντρα
 τόσα φλωριά Ν ἐξόδεψα, κόρη μ', νὰ σ' ἀγαπήσω,
 κὴ ἀκόμα δὲ σ' ἐφίλησα σ' τὰ 'μμάτια, καὶ σ' τὰ φρύδια—
 Δὲν τῶξερα ἢ δύστυχη, δὲν τῶξερα ἢ καυμένη,
 νὰ σοῦ τὸ δώσω τὸ φιλί, νὰ σὲ καλοκαρδίσω
 παρὰ 'ποῦ σ' ἐξενίτεψα, καὶ 'πᾶς μὲ τὰ καράβια!
 Καράβια 'πᾶνε τὸ 'γιαλό, κ' ἢ κόρη 'πάει τὸν ἄμμο,
 μὲ τὰ μαλλιά της ξήπλεγα, τὰ χέρια 'σταυρωμένα
 — Χριστὲ νὰ πάψουν τὰ στενά, νὰ κατακάτ' ἀμέρας,
 νὰ 'πᾶν οἱ ξένοι 'σπίτια τους, κ' οἱ 'ντόπιοι σ' τὰ 'δικά τους,
 νὰ 'πάῃ κὴ ὁ ξενούτσικος σ' τὴν ἀγαπητικιά του.

24.

Ἡ ἐξομολόγησις τοῦ ἐραστοῦ.

Ἐδῶ σ' τὸν κόσμο μὲ θωρεῖς ἢ ζωντανὸν ἐμένα,
 μὰ γῶ δὲ ζῶν ἢ λόγου μου, ζῶ μοναχά ἢ σένα.
 Κόρη μ' ὄντας σὲ 'θυμηθῶ, τότενε¹ ζωντανεύω,
 τὴν ὁμορφιά σου χαίρομαι, καὶ σένανε¹ λατρεύω.
 Κόρη μ', ἀτὴ σου τὸ νογᾶς,² κὴ ἀτὴ σου τ' ἀπεικάζεις
 'π' ἀνίσως καὶ μ' ἀπαρνηθῆς τὸ χάρο μ' ἐτοιμάζεις.
 ὦ Παναγία Δέσποινα, κὴ ἀφέντ' "Αἰ-Διονύσι,
 δόσε βουλή τ' ἀγάπης μου νὰ μὴ μ' ἀλησμονήσῃ.

1. Αἱ προσφύσεις NANE καὶ NE καὶ εὐφωνίας χάριν καὶ χάριν τοῦ μέτρου.

2. νογᾶς=νοεῖς. Τὸ jωτ ἐτραχύνθη ἐν τῇ προσφορᾷ εἰς Γ.

25.

Ἡ Κατερίνα.

Λάμπει ὁ ἡλῖος, λάμπει, μεσ' σ' τὰ βαθυὰ νερά,
 λάμπει κ' ἡ Κατερίνα μεσ' σ' τὰ διαμαντικά.
 Ὅλοις ἢ κοπελούλαις σήμερα χαίρονται,
 κ' ἢ δόλια Κατερίνα σ' τὰ μαῦρα 'ντένετσι
 ἢ μάννα τση τῆς λέγει, καὶ τὴν 'ξαναρῶτεϊ,
 —Τί ἔχεις, Κατερίνα, καὶ στέκεις βαρετὴ;
 —Τί νὰ σοῦ 'πῶ, μανοῦλα, καὶ νὰ σοῦ δηγηθῶ,
 δὲν 'ξέρεις ἀπ' ἀγάπη κὴ ἀπὸ κρυφὸ καυμό!

26.

Ἡ ἐρωτικὴ ἀριθμησις.

Ἐνας θεὸς μᾶς ἐπλασε Ν ἐμὲ καὶ σὲ, τριγῶνα,
 νὰ μὴ Ν ξεχωρίζώμαστε ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα.
 Δύο χάρες ἔχεις λυγερή, καὶ δυὸ καρδιαὶ μαραίνεις,
 ὄλους τοὺς νειοὺς παρηγορᾶς καὶ μένα μὲ ζουρλαίνεις.
 Τρεῖς χάρες σῶδωκε ὁ Θεὸς 'σάν τὴν "Αἷα Τριιάδα,
 τὴν ὁμορφιά, τὴ λεβεντιά κὴ ὄλη τὴν ἐξυπνάδα.
 Τέσσαρες πύργοι τοῦ 'σπιτιοῦ, ὁπῶχετε τὸ θάρρος,
 ἢ στείλτε τὴν ἀγάπη μου πριχοῦ μὲ 'πάρ' ὁ Χάρος.
 Πέντε βολαῖς σ' ἐπιθυμῶ, ψυχὴ μου, τὴν ἡμέρα,
 καὶ τώρα πῶς νὰ σ' ἀρνηθῶ, χρυσὴ μου περιστέρα;
 Ἐξι χρονῶνε ἤσουνε 'ποῦ 'μπήκες σ' τὴν καρδιά μου,
 μαχαῖρι 'ποῦ μοῦ 'θέριζες μέσα τὰ 'σωθικά μου.
 Ἐφτὰ 'βδομάδες ἔκαμα ὥστε νὰ σ' ἀγαπήσω,
 καὶ τώρα 'ποῦ σ' ἀγάπησα πῶς νὰ σ' ἀλησμονήσω;

27.

Ὁ ἀλφαβητικὸς διάλογος.

Ἄχειλι μου μελαχρινὸ—ἢ Τ ἐσένα Μ ἀρχηνῶ¹.
 ἄχειλάκι μου βαμμένο—τ' ἔχεις κ' εἶσαι πικραμένο;

1 Ἴδὲ σελίδα 31 πῶς κατὰ παραλλαγὴν τὸ ἄσμα τοῦτο (« τοῦ χοροῦ ») λέγε-
 ται ἐν Πελοποννήσῳ. I. Γ. Θ.

Βουρλίζομαι νά σέ τερῶ—ὄντας σέ γλέπω ε' τὸ χορῶ.
 βουρλίζεσαι, καὶ τί νά κάνης;—ἄδικα ε' τὸ νοῦ σου βάννεις.
 Γυρίζω βράδῳ καὶ ταχύ—μήπως καὶ σ' εὔρω μοναχή.
 γύριζε, κατακαῦμένο—ε' τὰ στενά δαιμονισμένε.
 Δέν εἶναι τρόπος ἵά νά εἰδῶ—τὰ δυὸ 'μματάκια 'π' ἀγαπῶ.
 δυὸ 'μματάκια σέ τηροῦνε—κὴ ἄδικα σέ τυραγοῦνε.
 "Ε¹ τα 'ποῦ προβάλανε—κὴ ἀπὸ τὸ νοῦ μ' ἐβγάλανε.
 ἔπαθες πολλά, καὶ τὰ εἶδες—κὴ ἄς αὐταὶ ταὶς τρελλαμάδες.
 Ζητῶ νά μὲν τὰ διώξετε—καὶ θὰ μὲ θανατώσετε.
 ζουρλοπενεμένη γέννα—τί 'μκράθηκες ἵά μένα;
 Η.....

Θάνατον πικρὸ νά εἰδῶ—ἀνίσως καὶ δὲ σ' ἀγαπῶ.
 Θάνατον κ' ἐγὼ νά λάβω—ἂν ἐσένανε δὲν 'πάρω.

28.

Ὁ ἐρωτικὸς πειρασμός.

'Εγὼ καλὰ 'καθόμουνα, κὴ ὁμορφά με τὴν τάξι,
 κὴ ὁ ἔρωτας 'βουλήθηκε νά με πειράξει.
 ὁ ἔρωτας 'πάει 'μπροστά, καὶ ἐγὼ 'παγαίνω 'πίσω,
 'μπροστὰ ε' τὴν πόρτα τῆς ξανθῆς μου λέγει νά γυρίσω.
 στρέφω καὶ γλέπω τὴν ξανθὴ, τὴ λυγερὴ ε' τὰ 'μμάτια,
 κ' ἐρράγισ' ἡ καρδοῦλα μου, κ' ἐγείνη δυὸ κομμύτια.
 μὲ τέτοια φλόγα 'ποῦ μὲ καί', τὸ τί ζωὴ θὰ ζήσω;
 τὴν πονεμένη μου καρδιά πῶς νά τὴνε χτουρίσω;

29.

Τὸ τάξιμον.

'Ο νειούτσικος ἐκίνησε ε' τὴν ἀγαπητικιά του,
 ε' τὴ στράταν, ὅπ' ἐπήγαινε Ν ἔβριχε καὶ χιονίζει,
 χώνετ' ὁ Φάρος τ' ὡς ταῦτιά, κὴ ὁ νεῖος ὡς τὸ ζωνάρι,
 κὴ ὁ Φάρος ἐχλημήτισε. κ' ἡ λυγερὴ ἀπεκρίθη,

1. "Ε-τα=νά τα=ἰδοῦ αὐτά. Τὸ δεικτικὸν τοῦτο μόριον εὐχρηστέϊ πολλὰ-
 χού τῆς Ἑλλάδος. Σημ. I. N. Στ. λέγεται δὲ καὶ μετὰ Ν ἀπηχητικοῦ, ἔντα—νά
 τα, ὡς π. χ. "Εὔτα πῶρχοντ' ἀπὸ πέρα μὲ τριαντάφυλλα ε' τὰ χέρια.

Σημ. I. Γ. Θ.

—"Αν φέρνης τὴν ἀγάπη μου, τὸν νεῖον ὅπ' ἀγαπῶ.
 τὰ χρυσοδαχτυλίδια μου πέταλα νά σ' τὰ φτειάσω,
 καὶ τὰ χρυσοσκουλάρικα καρφιὰ τοῦν πεταλῶνε.

30.

Ἡ Περιγραφή.

'Αρχὴ θὰ βάλω, 'μμάτια μου, ἀπὸ τὴν κεφαλὴ σου,
 νά τραγουδήσω τὸ ἀρεταίς, ὁπῶχει τὸ κορμὶ σου.
 θὰ 'πῶ ἵά ταὶς πλεξοῦδες σου 'ποῦναι 'σάν τὴν ἀργεῖά μου,
 σφυγτὰ μ' ἀλυσσοδέουνε τὴ δόλια τὴν καρδιά μου.
 θὰ 'πῶ καὶ ἵά τὸ μπῶϊ σου 'ποῦναι καμαρωμένο,
 καὶ ἡ λιανὴ μεσοῦλα σου μ' ἐσφαξε τὸν καῦμένο.
 βάννεις μαντίλι κόκκινο, καὶ δέμ' ἀπὸ μετάξι,
 'σάξεις καὶ τὰ μαλλάκια σου ὁμορφά με τὴν τάξι.
 βάννεις καὶ τὴν ποδοῦλα σου, καὶ 'πᾶς ε' τὴν ἐκκλησά σου,
 μικροί, μεγάλ' ἐγύρισαν νά ἰδοῦν τὴν ὁμορφιά σου,
 καὶ ε' τὰ καφάσ' ἀνέβηκες νά κάμης τὸ σταυρὸ σου,
 Παπάδες καὶ ψαλτάδες μὲς τσοῦ 'πῆρες ε' τὸ λαιμὸ σου.
 ἐπῆρες καὶ τάντιδωρο ἀπ' τοῦ παπαῦ τὸ χέρι,
 κάμε, Χριστέ καὶ Παναγιά, νά Ν τήνε κάμω 'ταῖρι.

(ἔπεται συνέχεια).

(Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν « Δημωδῶν Συλλέκτων » I. Γ. Θεοδοροπούλου).

Ἐρωτικὸς πόθος.

'Αχειλί μου μελαχροινὸ,—γιὰ σένα, κόρη, τάρχινῶ.
 'Αχειλάκι μου γαλάζο, —σὲ τηρῶ κὴ ἀναστενάζω.
 Βουρλίζομαι, νά σέ χαρῶ, —ὄντας σέ βλέπω ε' τὸ χορῶ.
 —Κι' ἂν βουρλίζεσαι, τί κάνεις;—ἄδικα τὸ νοῦ σου χάνεις.
 —Γυρίζω βράδῳ καὶ ταχύ,—νά σεῦρω, κόρη, μοναχή.
 —Γύριζε κατακαῦμένο,—ε' τὰ στενά περιωρισμένε.
 —Δυὸ μαῦρα 'μάτια, 'π' ἀγαπῶ,—δὲν εἶνε τρόπος νά ντα ἰδῶ;
 Δυὸ 'ματάτια μὲ τηροῦνε,—δυὸ σαίταις μὲ βαροῦνε.

καὶ ἄλλως:

Δυὸ 'μάτια μὲ κυττάζουνε—μὲς' ε' τὴν καρδιά μὲ σφάζουνε,
 μαῦρα μάτια καὶ μεγάλα,—ζυμωμένα μὲ τὸ γάλα.
 Προβάλατε, προβάλατε—'μάτια, 'ποῦ μὲ ζουρλάνετε.
 Ζουρλοπενεμένης γέννα,—ζούρλανε πολλοὺς κ' ἐμένα.

Σημ. "Ενεκα τῆς ἐν τῇ ὀρχήσει (« ε' τὸ χορῶ ») ἐπαναλήψεως τοῦ ἄτματος δις
 καὶ τρις κατὰ τὰς τομὰς τῶν στίχων, σπανιότατα ἄδονται μέχρι τέ-
 λους τὰ ὑπορχήματα (τὰ « τραγοῦδια τοῦ χοροῦ »)· οὕτω δὲ προήλθεν ἡ κολόβω-
 σις τῶν πλείστων τούτων, εἰς λήθην περιπεσόντος τοῦ τέλους αὐτῶν ἐν τοῖς
 ζῶσι βιβλίοις—τοῖς στόμασι τῶν « τραγουδιστῶν » τοῦ λαοῦ.

Α'. Ἔργασίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου.

Αἱ ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκλεγείσαι δύο Ἐπιτροπεῖαι, ὅπως ἀναθεωρήσωσιν ἀμφότερα τὰ Καταστατικά, τὸ τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ περιοδικοῦ, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς γενικῆς τῶν ἐταίρων συνελεύσεως τῆς 21 Ἀυγούστου ε.ε. κατήρτισαν ἤδη σχέδια τῶν ἀναθεωρηθέντων Καταστατικῶν. Τὸ δὲ Διοικητικὸν Συμβούλιον συνεκάλεσε κατὰ τὴν 21ην Νοεμβρίου εἰδικὴν συνέλευσιν τῶν ἐταίρων, ἧτις ἐπαναλαμβάνεται τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου ε.ε. ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὅπως συζητήσῃ καὶ ἐπιψηφίσῃ τὰ Καταστατικά. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ τοῦ Συλλόγου γενήσεται ἐναρξίς τῶν τακτικῶν εἰδικῶν συνελεύσεων, αἵτινες κατὰ τοῦτο θέλουσι γίνεσθαι δις τοῦ μηνὸς καθ' ὅλην τὴν χειμερινὴν καὶ ἑαρινὴν περίοδον, ἀλλ' ἐν τμηματικαῖς συνεδριάσεσιν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῆς 21ης Ἀυγούστου ε.ε.

Β'. Ἔργασίαι Διδασκαλικοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου.

Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπεῖα ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν αὐτῆς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἠρμήνευσεν ὅτι τὸ ἄρθρον 17ον τοῦ Καταστατικοῦ ἀναφέρεται εἰς τὸ 14 ἄρθρον. « Ὅθεν τὰ μέχρι τῆς ἐναρξέως τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου κατατεθέντα ὑπὸ τῶν ἐταίρων χρήματα λογίζονται ὡς καταθέσεις δύο διαδοχικῶν ἐτῶν, ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ 1879 ἧτοι διὰ τὰ ἔτη 1878—79 καὶ 1879—80. »

Ὡσαύτως ἠρμήνευσεν ἡ Ἐπιτροπεῖα, ὅτι « Τὸ ἐν ἄρθρῳ 14ῳ ἔτος 1877 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 1879, καὶ ὡς τοιοῦτο δεόν νὰ θεωρῆται καθόσον τὸ Καταστατικὸν ἐνεκρίθη διὰ Β. Διατάγματος μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς συντάξεως καὶ ἐπιψηφίσεώς του. » Συνετάχθησαν δὲ καὶ λεπτομερεῖς πίνακες, οἵτινες δημοσιευθήσονται διὰ τοῦ προσεχοῦς τεύχους καὶ καθ' ὅς θέλουσι καταβάλλει εἰς τὸ Ταμεῖον τὰ πρὸς συμπλήρωσιν μιᾶς ἢ καὶ πλειόνων μετοχῶν ποσὰ ὅσοι τῶν ἐταίρων ἐπιθυμοῦσι νὰ γείνωσι μέτοχοι.

Δωρεαὶ βιβλίων.

Ὁ κ. Ν. Ἀναστασίου ἀπέστειλεν εἰς τὸν Σύλλογον περὶ τὰ 800 ἀντίτυπα τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων πρὸ πολλοῦ βιβλιαρίων, ἧτοι « Προπαιδειῶν εἰς τὰς τέσσαρας πράξεις τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν, » καὶ « Δοκιμῆς τοῦ σταυροῦ, » ὅπως διανεμηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἰς μαθητὰς δημοτικῶν σχολείων.

Ὡσαύτως ὁ κ. Ν. Χαλκιάπουλος ἐδωρήσατο τῷ Συλλόγῳ 50 ἀντίτυπα, 25 ἀφ' ἑκατέρου τόμου τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας Πολυζωίδου.

Ὁ κ. Χαρ. Πούλιος ἐπεμψεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου ἀντίτυπον πραγματείας τοῦ ἀναγνωσθείσης ἐν δυσὶ συνεδριάσεσιν τῶν εἰδικῶν συνελεύσεων τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τοῦ ζητήματος « Πῶς διδάκτεα ἡ Ἱερὰ Ἱστορία. »

Γνωστοποιήσεις.

Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου δὲν δικαιοῦνται νὰ λαμβάνωσι τὸν « Πλάτωνα » ὅσοι τῶν ἐταίρων δὲν ἐξέτισαν τὰς συνδρομάς των. (Ἐκ τοῦ γραφείου).

Α Γ Γ Ε Λ Ι Α Ξ

Συνδρομηταὶ τοῦ «Πλάτωνος» ἐγγράφονται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ διδασκαλικοῦ Συλλόγου, κειμένῳ τῶν ἀπίσω τοῦ Βαρβακείου Δυκείου, ἐπὶ τῆς «ὁδοῦ Θεάτρων» ἀριθμ. 2.

Τὸ γραφεῖον μένει ἀνοιχτὸν καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς 2ας μέχρι τῆς 5ης ὥρας μ. μ.

Ὁ «Πλάτων» ἀνταλλάσσεται μετὰ παντὸς περιοδικοῦ καὶ πάσης ἡμερησίου.

Οὐδενὶ μὴ προαποτιλοῦντι τῆν ἑτησίαν συνδρομὴν πέμπεται ὁ «Πλάτων».

Ἐτησίαν συνδρομὴ τοῦ «Πλάτωνος» δραχμαὶ νέαι δέκα (11,20), προστιθεμένων ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἐκαστος προηγούμενος Α' τόμος τοῦ «Πλάτωνος» τιμᾶται δραχμ. ν. 15. Ἐκαστος δὲ τεῦχος ζητούμενον ἀντὶ ἄλλου ἀπολεσθέντος τιμᾶται δραχμῆς νέας.

Οἱ σπόνδασταὶ ἐν γένει δύνανται γὰρ λαμβάνωσι τὸν «Πλάτωνα» ἀντὶ δραχμῶν ἕξ (6).

Πωλοῦνται Β' τόμοι τοῦ «Πλάτωνος» εἰς ἑν τεῦχος δεδεμένοι ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Συλλόγου ἀντὶ δρ. νέων 10 ἕκαστος.